

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

УНИВЕРЗИТЕТСКИ БИЛТЕН

мај 2019 година
Штип

Број 231, 2 мај 2019 година

СОДРЖИНА

РЕФЕРАТ за избор на наставник во сите звања за наставно-научната област меѓународно јавно право на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.....	3
РЕФЕРАТ за избор на наставник во сите наставно-научни звања за наставно-научната област туркологија на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	15
РЕФЕРАТ за избор на наставник во сите звања за наставно-научната област диференцијални равенки и математика на Факултет за информатика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	34
РЕЦЕНЗИЈА на докторска дисертација под наслов „Структурна, физичка и хемиска карактеризација на перлит како супстрат за подобрување на својствата на почвите“ изработена од м-р Весна Маркоска, пријавена на Земјоделски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.....	48
РЕЦЕНЗИЈА на „Скрипта по предметот европа во 20 век“ од доц. д-р Оливер Цацков, Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	53
РЕЦЕНЗИЈА на „Практикум по предметот европа во 20 век“ од доц. д-р Оливер Цацков, Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	56
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот со наслов „Ентериер и екстериер“ од проф. д-р Васка Сандева и проф. д-р Катерина Деспот, Факултет за природни и технички науки, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	59
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот со наслов „Дизајн на мебел“ од проф. д-р Катерина Деспот и проф. д-р Васка Сандева, Факултет за природни и технички науки, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	62
ПРЕГЛЕД на наслови на теми за изработка на магистерски и специјалистички трудови одобрени од наставно-научниот совет на единицата	65

Издавач:

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

Уредник на издавачка продукција: проф. д-р Лилјана Колева Гудева

Главен и одговорен уредник: проф. д-р Блажо Боев

Уредници: доц. д-р Кирил Барбареев, м-р Ристо Костуранов

Лектор: Даница Гавриловска-Атанасовска

Техничко уредување: Славе Димитров, Благој Михов

Печати: Печатница „2- Август“ - Штип

ISSN: 1857- 8497

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ МЕЃУНАРОДНО ЈАВНО ПРАВО НА ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр. 1102-68/4 од 2.4.2019 година донесена на 175. седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет, одржана на 2.4.2019 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на еден наставник во сите звања за наставно-научната област *меѓународно јавно право* на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Комисијата работеше во следниов состав:

- проф. д-р Васил Тупурковски, редовен професор на Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, претседател;
- проф. д-р Јован Ананиев, редовен професор на Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, член;
- проф. д-р Елена Темелковска-Аневска, вонреден професор на Правен факултет во Кичево, Универзитет „Св. Климент Охридски“ - Битола, член.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ на 20.3.2019 година и во предвидениот рок се пријави д-р Дејан Маролов.

Врз основа на приложената документација од кандидатот, чест ни е на Наставно-научниот совет на Правен факултет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Дејан Маролов е роден на 29 октомври 1983 година во Штип. Основно образование завршува во Основното училиште „Гоце Делчев“ во Штип во 1998 година. Образованието го продолжува во Гимназијата „Славчо Стојменски“ во Штип до матурирањето во 2002 година, а потоа на Правниот факултет при Универзитетот ФОН во Скопје. За време на своите додипломски студии ја добива стипендијата за талентирани студенти од Министерството за образование и наука (МОН) на Република Македонија. Во 2007 година се здобива со титулата дипломиран правник (насока: Европско право и право на ЕУ). По дипломирањето со просечен успех од 8,48 го продолжува своето образование на магистерските студии при Европскиот институт за високи меѓународни студии во Ница, Република Франција. При уписот на магистерски студии добива стипендија од страна на Европскиот институт во Франција. Во јули 2008 година се здобива со титулата магистер по меѓународни и европски студии (главни предмети: Европски интеграции и право на ЕУ, Меѓународни односи и меѓународно јавно право, Федерализам, Демократија и Општество) со просечен успех од 14,50 односно 8,17, согласно со нострификацијата на Министерство за образование и наука на Република Македонија од 5.9.2011 година. По успешната одбрана на својот магистерски труд насловен како „Односите на ЕУ со западниот Балкан“ своето образование го продолжува на докторските студии на Европскиот центар за развој и мир (ЕЦРМ) при Универзитетот за мир во Белград, Република Србија, основан од страна на Обединетите нации. По одбраната на докторската дисертација насловена „Распадот на Југославија и македонската надворешна политика“ во октомври 2011 година се здобива со титулата доктор на правни науки. Од мај 2009 година е вработен како помлад асистент, а од февруари 2012 година и како асистент од областа меѓународно јавно право на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип. Во октомври 2014 година е избран за доцент за наставно-научната област меѓународно јавно право на Правниот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип. Кандидатот има диплома од завршена школа за дипломатски вештини при Европската академија за дипломатија во Варшава, Полска (јули 2015 година), а воедно е ангажиран и како академски тренер на студенти од клуб

„A fortiori“, кои се натпреваруваат во регионални Moot Court натпревари за познавање на ЕКЧП.

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање вонреден професор

1. Доцент од научната област во која се избира

Во октомври 2014 година е избран за доцент за наставно-научната област меѓународно јавно право на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

2. Објавени најмалку пет научноистражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации

Има повеќе научноистражувачки трудови во соодветната област објавени во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации кои се во целост наведени во доставениот список со трудови и објавени во репозиториумот на УГД, а овде ги издвојуваме следниве пет:

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Години на излегување на списанието
1	Marolov, Dejan and Ivanova, Elena	Меѓународното право за животна средина во светот на глобализацијата	Годишен зборник на Правен факултет, УГД, Штип 2018, стр:118-123, ISSN 1857-7229	од 2009 г.
2	Stojanovski, Strasko and Marolov, Dejan	Republic of Macedonia, the 30th member of NATO?	International Journal of Sciences: Basic and Applied Research 2017, стр:281-294 ISSN 2307-4531	од 2009 г.
3	Marolov, Dejan and Stojanovski, Strasko	Проширување на ЕУ, историски приказ и моментална состојба	Годишен зборник на Правен факултет, УГД, Штип 2017, стр:162-174, ISSN 1857-7229	од 2009 г.
4	Marolov, Dejan	Безбедносните прашања и создавањето на независна Р. Македонија	Годишен зборник, Правен факултет, УГД, Штип 2016, стр:63-74, ISSN 1857-7229	од 2009 г.
5	Marolov, Dejan and Stojanovski, Strasko	The Balkan wars through the prism of the wider theoretical framework of the concept of the “security dilemma”	Balkan Social Science Review 2015, стр:29-49 ISSN 1857-8772	од 2013 г.

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Кандидатот Дејан Маролов во мај 2009 година се вработува како помлад асистент на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, а од февруари 2012 година е избран во асистент за областа меѓународно јавно право. Во октомври 2014 година е избран за доцент за наставно-научната област меѓународно јавно право. Воедно е ангажиран и како академски тренер на студенти од клуб „A fortiori“, кои се натпреваруваат во регионални Moot Court натпревари.

Во временскиот период на избор во звање доцент покрива повеќе предмети на прв циклус студии како: Меѓународно јавно право, Право на ЕУ, Проектен менаџмент со ЕУ

фондови, Дипломатско и конзуларно право, Лобирање и интересни групи, Надворешна политика, Номотехника и Меѓународни организации. На втор циклус студии кандидатот ги покрива предметите: Меѓународни организации, Право на ЕУ - применета програма, Надворешни односи на ЕУ и Дипломатија на ЕУ. Кандидатот бил ментор и член на повеќе дипломски и магистерски трудови како дел од наставно-образовниот процес на студентите на прв и на втор циклус студии на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Во наставно-образовната дејност кандидатот е автор на рецензирана скрипта и практикум по предметот Меѓународно јавно право.

Во прилог на документацијата за избор се доставени следниве трудови:

Трудови објавени во референтна научна публикација

Marolov, Dejan and Ivanova, Elena (2018) *Меѓународното право за животна средина во светот на глобализацијата*. Годишен зборник на Правен факултет (8). ISSN 1857 – 8713.

Stojanovski, Strasko and Denkova, Jadranka and Marolov, Dejan (2018) *Higher Education in Republic of Macedonia: Challenges and Perspectives*. Balkan Social Science Review, 11. pp. 95-114. ISSN 1857- 8772.

Marolov, Dejan (2018) *Why Academics Choose to Publish in a Mega-Journal*. Journal of education and learning. ISSN 1927-5269.

Stojanovski, Strasko and Marolov, Dejan (2017) *Republic of Macedonia, the 30th Member of NATO?* International Journal of Sciences: Basic and Applied Research. pp. 281-294. ISSN 2307-4531.

Aleksoski, Stevan and Marolov, Dejan (2017) *Илегалното префрлање на луѓе и стока преку македонската граница и начини на откривање*. Knowledge - International Journal, Scientific and Applicative Papers, 16.2. pp. 565-575. ISSN 1857-92.

Stojanovski, Strasko and Ljorovski, Dimitar and Marolov, Dejan (2017) *Грчката политика и македонското прашање*. Годишен зборник на Правен факултет, 7. ISSN 1857-7229.

Marolov, Dejan and Stojanovski, Strasko (2017) *Проширување на ЕУ, историски приказ и моментална состојба*. Годишен зборник на Правен факултет. ISSN 1857-7229.

Marolov, Dejan (2017) *Comparative view of the preambles of the Constitutions of Republic Of Portugal and Republic Of Macedonia*. Global to Local Law. ISSN 2183-721X.

Marolov, Dejan (2016) *Безбедносните прашања и создавањето на независна Р. Македонија*. Годишен зборник, Правен факултет. ISSN 1857- 8713.

Marolov, Dejan and Ivanova, Elena (2015) *Етичките аспекти на сурогатството наспроти ставовите на законската регулатива*. Годишен зборник на Правен факултет (5). ISSN 1857-7229.

Stojanovski, Strasko and Marolov, Dejan (2015) *The Balkan Muslim discourse: Identity among the Muslims of Slavic origin*. New Balkan Politics, 17. ISSN 1409-8709.

Marolov, Dejan and Stojanovski, Strasko (2015) *The Balkan Wars through the Prism of the Wider Theoretical Framework of the Concept of the “Security Dilemma”*. Balkan Social Science Review, 5. ISSN 1857- 8772.

Aleksoski, Stevan and Marolov, Dejan (2015) *Ethnic Conflict as a Social Phenomenon - Reasons and Anatomy of Conflict*. International Journal of Sciences: Basic and Applied Research, 21. pp. 206-213. ISSN 2307-4531.

Marolov, Dejan (2015) *The relations between Macedonia and Serbia*. Romanian Journal of History and International Studies, 2 (1). pp. 117-128. ISSN 2360 – 638X.

Меѓународни научни публикации - научни трудови презентирани на меѓународни академски собири

Marolov, Dejan and Stojanovski, Strasko (2018) *Постизборни уставни дилеми и формирањето на Владата на Република Македонија*. In: Петта меѓународна научна конференција: Општествените промени во глобалниот свет, 6-7 Sept 2018, Stip, Macedonia.

Marolov, Dejan and Stojanovski, Strasko (2017) *Охридскиот рамковен договор наспроти*

Тиранската платформа. In: Четврта меѓународна научна конференција „Општествените промени во глобалниот свет“, 6-7 Sept 2017, Stip, Macedonia.

Marolov, Dejan and Stojanovski, Strasko (2016) *Говор на омраза на социјалните медиуми во Република Македонија*. In: Proceedings of The Third International Scientific Conference: Social Change in the Global World, 1-2 Sept 2016, Center for Political and Legal Research, Faculty of Law, Goce Delchev University in Shtip, Macedonia.

Marolov, Dejan (2015) *The impact of the new technologies on the international relations*. Зборник на научни трудови, Втора меѓународна научна конференција „Општествените промени во глобалниот свет“, 3-4 септември 2015, Штип. pp. 639-644. ISSN 978-608-244-267-9.

Во прилог на документацијата, а согласно со Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни и наставни звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, кандидатот достави скрипта и практикум по предметот Меѓународно јавно право.

Учебни помагала

Маролов, Дејан (2018) *Скрипта по меѓународно јавно право*. ISBN 978-608-244-571-7.

Маролов, Дејан (2018) *Практикум по меѓународно јавно право*. ISBN 978-608-244-572-4.

Книга

Маролов, Дејан и Митев, Оливер (2016) *Создавањето на независна Република Македонија: внатрешни состојби и надворешна политика*. Универзитет „Гоце Делчев“, Штип. ISBN 978-608-244-345-4.

Докторска дисертација, магистерски труд

Маролов, Д. (2011) „*Распадот на Југославија и македонската надворешна политика*“, докторска дисертација, Европски центар за развој и мир (ЕЦРМ) при Универзитетот за мир во Белград, Република Србија, основан од страна на Обединетите нации.

Маролов, Д. (2008) „*Односите на ЕУ со западниот Балкан*“, магистерски труд, Европски институт за високи меѓународни студии во Ница, Република Франција.

Меѓународни и домашни научноистражувачки проекти

Маролов Дејан и Стојановски Страшко (2016) Проект: *Младите за ЕУ - дебатен циклус „ЕУ ѕвезди“*.

Воедно, кандидатот има аплицирано за три нови проекти од областа на пензискиот систем, миграции и заштита на малцински права во 2019 година.

Останати проекти и активности

Членува во повеќе уредувачки одбори на меѓународни списанија во земјава и во странство, а има изготвено и рецензии за научни трудови по покана на престижни меѓународни списанија, како „Nationalities Papers“, чиј издавач е Универзитетот Кембриџ во Обединетото Кралство.

По покана на Центарот за човекови права при Медитеранскиот универзитет во Реџо Калабрија, Италија, има реализирано истражувачко-студиски престој како визитинг професор (јуни 2018 год.). Како дел од овој престој одржува повеќе предавања на теми поврзани со правото на ЕУ и процесот на проширување. Има одржано и повеќе предавања по покани од страна на други институции, како што се: предавање за перспективите на ЕУ по покана на катедрата Adenauer во организација на Фондацијата „Konrad Adenauer“ и “Wilfried Martens Centre for European Studies“ во Крушево (јуни 2016 год.); предавање на тема „Современа дипломатија и преговарање“ по покана на Советот на млади на Општина Штип, Штип (април 2015 год.) и предавање на тема „Меѓународни организации“, по покана на Фиолошки факултет при УГД, Штип (мај 2016 год.). Воедно, учествува како панелист на разни трибини, како „Трибина за македонското малцинство во соседните земји“

(мај 2014 год.) и „Распадот на Југославија, 25 години подоцна”, трибина организирана од Центарот за правно-политички истражувања на Правниот факултет на УГД, Штип (мај 2016 год.). Има неколку интервјуа за локални медиуми, како и за академски истражувачи и новинари од Европа и од САД на нивно барање. По покана на уредникот на официјалниот блог на Лондонската школа по економија објавува две свои колумни:

Marolov, Dejan (2016) *A perfect storm: Macedonia's political chaos and the refugee crisis*. EUROPP, London School of Economics and Political Science Blog. p. 2016.

Marolov, Dejan (2015) *The EU must take its share of the blame for the political crisis in Macedonia*. Europp - London School of Economics and Political Science Blog.

Член е во повеќе домашни и странски академски невладини здруженија и асоцијации. Од 2018 година е член на Академскиот совет на Системот на ООН. Инаку, член е на Научниот совет на Центарот за правно-економски студии при Универзитетот „Азорес“ во Понта Делгада, Португалија, како и на Научниот одбор на Меѓународниот центар за човекови права при Медитеранскиот универзитет во Рецо Калабрија, Италија. Понатаму, член е и на Центарот за правно-политички истражувања на Правниот факултет при УГД, на Здружението на докторанди и млади истражувачи, на Европскиот научен институт, на Здружението на историчари на РМ и на Европското движење. Членува и во повеќе факултетски комисиии кои се наведени подолу во табелата.

Во прилог е прикажана кратка научна евалуација на трудовите

Marolov, Dejan и Иванова, Елена (2018) *Меѓународното право за животна средина во светот на глобализацијата*. Годишен зборник на Правен факултет (8). ISSN 1857 – 8713. Овој труд прави осврт на најважните правни акти од областа на меѓународното право за животна средина како дел од меѓународното право во ерата на глобализацијата, каде што проблемите сè поретко можат да се класифицираат како чисто локални. Заради претходново, трудот ги детектира поважните теории од оваа област, како и поважните правни акти на меѓународно ниво комбинирајќи ги меѓусебно. Конечно, се прави увид и во судската пракса на меѓународно ниво. Според тоа можат да се извлечат соодветни заклучоци за меѓународното право на животна средина и начинот и степенот на којшто влијае врз зачувувањето на животната средина ширум целата планета.

Stojanovski, Strasko and Denkova, Jadranka and Marolov, Dejan (2018) *Higher Education in Republic of Macedonia: Challenges and Perspectives*. Balkan Social Science Review, 11. pp. 95-114. ISSN 1857-8772. Политиките во високото образование во последните две децении се поврзани со пошироките европски трендови за реформи во оваа општествена сфера. Болоњските реформи започнаа како идеја со цел создавање на инклузивно високо образование каде што мобилноста на студиските програми, студентите и академскиот кадар може да обезбеди поквалитетно и практично користење на знаењето. Во Република Македонија овој процес беше надграден со тенденција за дисперзија на програмите за високо образование. Но, повеќе фактори, како што се демографските индикатори, квалитетот на студиските програми, техничките и материјалните предуслови и политичките приоритети на државните власти создаваат простор за дебати за успехот на оваа политика. Во овој труд се занимаваме со функционалните аспекти на регионалната високообразовна структура, проследени со анализи на македонскиот случај и презентирање на резултатите од спроведеното истражување.

Marolov, Dejan (2018) *Why Academics Choose to Publish in a Mega-Journal*. Journal of education and learning. ISSN 1927-5269. Со својот широк опсег, обемот на објавување, процесот на рецензија врз основа на научната сигурност и моделот на отворен пристап, мега списанијата станаа важен дел од научното издаваштво. Главната цел на овој труд е да се одреди најважниот фактор кој влијае врз одлуките на истражувачите да ја достават својата академска работа на овој тип на списание. Собрани се податоци од 413 соодветни автори. Резултатите покажаа дека препораката на еден колега не е само главниот канал преку кој авторите дознале за списанието, туку е и главната причина поради која тие одлучиле да го достават својот труд во мега-списание. Понатаму, квалитетот на редакцијата на списанието, силното портфолио на трудови и концептот за отворен пристап се исто така значајни фактори за поттикнување на поднесување на мега-списание.

Маролов, Дејан и Стојановски Страшко (2018) *Постизборни уставни дилеми и формирањето на Владата на Република Македонија*. In: Петта меѓународна научна конференција: Општествените промени во глобалниот свет, 6-7 Sept 2018, Stip, Macedonia. Последните парламентарни избори во Република Македонија резултираа со скоро изедначен број на пратеници помеѓу коалициите предводени од најголемата опозициона и најголемата позициона партија. Ваквиот тесен резултат беше иницијатива за различни толкувања на уставните одредби во врска со давањето на мандатот за формирање на влада и што во случај да мандаторот не успее да формира влада во уставно предвидениот рок. Особено вториот дел од претходното прашање побудува интерес зошто македонскиот Устав нема предвидено што во таква ситуација. Трудот ќе направи преглед на мислењата на соодветни експерти, ќе ја анализира воспоставената пракса, детално ќе го анализира највисокиот македонски правен акт и ќе го компарира со уставите на Србија и на Хрватска (во делот на избор на влада). Врз база на претходното, се даваат конкретни препораки како треба да се постапи во конкретната ситуација, нешто што може да влијае врз создавањето на новата, но и на која било идна влада во Република Македонија.

Stojanovski, Strasko and Marolov, Dejan (2017) *Republic of Macedonia, the 30th Member of NATO?* International Journal of Sciences: Basic and Applied Research. pp. 281-294. ISSN 2307-4531. Овој труд го анализира можното проширување на НАТО со единствената преостаната држава од Јадранската група која сè уште не е членка, поточно Република Македонија. Се дава еден историски преглед преку кој може да се детектираат најважните моменти и проблеми. Исто така, во трудот се користат репрезентативни истражувања за да се одредат перцепциите на македонските граѓани кон можните решенија и надминување на проблемите за членство во НАТО. Резултатите покажуваат дека постои конзистентна поддршка за членство во НАТО од крајот на 90-тите години на 20 век, но постои тенденција за благ пад, особено од разочарувањето од Самитот на НАТО во Букурешт во 2008 година, кога Грција го употреби правото на вето и го спречи македонското членство. Но, кога направивме вкрстување меѓу прашањата „Република Македонија треба да стане членка на НАТО“ и „Дали ќе ја поддржите уставната промена на името како услов за членство во ЕУ и НАТО“, поддршката за членство во НАТО е скоро изгубена. Можеме да забележиме дека поддршката за членство во НАТО е многу намалена ако тоа е поврзано со промената на уставното име како услов. Ако ова се случи можеме да очекуваме посилено руско влијание, кое може да ги намали напорите на НАТО за стабилизација не само за Македонија, туку и за поширокиот регион.

Алексоски, Стеван и Маролов, Дејан (2017) *Илегалното префрлање на луѓе и стока преку македонската граница и начини на откривање*. Knowledge - International Journal, Scientific and Applicative Papers, 16.2. pp. 565-575. ISSN 1857-92. Во овој труд, пред сè, станува збор за шверцот со луѓе и стока преку македонската граница и за методиката (начините на негово откривање од страна на граничната полиција). Кога станува збор за илегалното префрлување на луѓе преку државната граница секако треба да се напомене дека овој тип на прекуграничен криминал е доста современ и доста чест во последните неколку години, пред сè имајќи го предвид фактот што во последните неколку години се бележи постојан пораст на бројот на илегални мигранти коишто како такви потекнуваат од воените подрачја од Блискиот Исток.

Стојановски, Страшко, Љоровски, Димитар и Маролов, Дејан (2017) *Грчката политика и македонското прашање*. Годишен зборник на Правен факултет, 7. ISSN 1857-7229. Политизацијата на македонското прашање се интензивира во втората половина на 19 век, со зголеменото присуство на соседните пропаганди на територијата на доцноосманлиска Македонија. Во овој период се нудени различни програми за решавање на истото, но тие во голем дел сепак ќе претставуваат одраз на амбициите на соседните млади балкански нации за територијална експанзија. Овој труд ќе се фокусира на симболичките и конкретните политички активности на Грција, која има за цел национално да ја унифицира Егејска Македонија според нејзините национално-државни шаблони. Ова ќе резултира со идентитетско редефинирање на македонското автохтоно население, кое еднакво се базира и на методите на спроведување на геноцид, но и на етноцидните методи. Сепак, политиката на Грција не се ограничува само на територијата на Македонија која влегува во нејзините

граници. Во континуитет, од создавањето на македонската државност во рамките на СФР Југославија, а подоцна и со осамостојувањето на Република Македонија, Грција настојува културно и национално да го обезличи својот северен сосед, пред сè насочувајќи ја својата политика кон редефинирање на македонскиот национално име, идентитет и посебност.

Маролов, Дејан и Стојановски, Страшко (2017) *Проширување на ЕУ, историски приказ и моментална состојба*. Годишен зборник на Правен факултет. ISSN 1857-7229. Согласно со насловот, овој труд се состои од два дела. Првиот дел прави анализа на сите историски проширувања кои до овој момент ги имала Европската Унија од аспект на конкретните историско-политички услови и тешкотии при зачленувањето на новите држави. Вториот дел на овој труд прави преглед на сегашната состојба со проширувањето на Унијата, со цел да се согледаат конкретните специфики на секоја од државите кандидатки. Преку историското согледување од една страна и анализа на конкретниот процес на проширување од друга страна, трудот ќе се обиде да извлече заклучоци за „поголемата слика“ на политиката на проширување на ЕУ. Во овој контекст ќе биде анализирана и Република Македонија на својот пат кон членство во Европската Унија.

Marolov, Dejan (2017) *Comparative view of the preambles of the Constitutions of Republic Of Portugal and Republic Of Macedonia*. Global to Local Law. ISSN 2183-721X. Иако идејата да се направи компаративна анализа помеѓу преамбулите на уставите на двете републики, поточно Португалија и Македонија, може да изгледа невообичаено, особено ако се има предвид дека тие се географски далечни и имаат прилично различни историски траектории, сепак една ваква анализа сигурно дека е во интерес на правната наука. Имено, познато е дека Португалија е членка на ЕУ (и дел од европскиот правен простор), а Македонија е држава со официјален кандидатски статус (што значи дека македонскиот правен систем ќе мора да се хармонизира на правото на ЕУ). Оттука, кога Република Македонија ќе стане членка на ЕУ, а особено затоа што таква споредба никогаш досега не била направена, овој труд може да има свој скроман позитивен придонес во областа на европското уставно право.

Маролов, Дејан и Стојановски, Страшко (2017) *Охридскиот рамковен договор наспроти Тиранската платформа*. In: Четврта меѓународна научна конференција „Општествените промени во глобалниот свет“, 6-7 Sept 2017, Stip, Macedonia.

Охридскиот рамковен договор беше потпишан на 13 август 2001 година. Овој Договор беше производ и одговор на вооружениот конфликт во Република Македонија помеѓу македонските безбедносни сили и парамилитантната Албанска национално-ослободителна армија (ОНА). Договорот беше преговаран и потпишан од лидерите на четирите најголеми политички партии во Републиката Македонија, Претседателот на РМ, како и од специјалните претставници на САД и ЕУ. Заради претходново, овој Договор може да се третира и како мировен договор гарантиран од претставници на меѓународната заедница. Овој труд има за цел да ја анализира суштината на Охридскиот договор, неговата имплементација и промените кои тој ги наметна при поделбата на моќта, ревизијата на одредени закони, како и донесувањето на нови закони. Секако, мора да се напомене дека истиот договор беше и основа за промена на македонскиот Устав. Охридскиот рамковен договор несомнено е контроверзен, потпишан во околности на секојдневно насилство и силен меѓународен притисок. Дебатите за неговата улога продолжуваат и денес, а особено по објавувањето на барањата на партиите на етничките Албанци по Парламентарните избори во 2016 година. Токму затоа се чини неминова потребата од компаративна анализа помеѓу Охридскиот договор со таканаречената „Тиранска платформа“ на партиите на етничките Албанци.

Маролов, Дејан (2016) *Безбедносните прашања и создавањето на независна Р. Македонија*. Годишен зборник, Правен факултет. ISSN 1857- 8713. Безбедносните закани за Република Македонија почнаа да се наметнуваат уште со почетокот на југословенската криза. Со започнувањето на воените конфликти во Словенија, а подоцна и во Хрватска, во Македонија се отворија дилеми за нејзиното место во федерацијата која се распаѓаше. Определувањето за чекорење по патот на независноста изгледаше прилично логичен чекор, но истовремено носеше извонредно тешки ризици. Генерално гледано, тие ризици по безбедноста можеме да ги поделиме во две групи. Внатрешни фактори кои можат да влијаат дестабилизирачки и надворешни фактори кои можат да ја загорозат безбедноста на

државата. Многу често внатрешните и надворешните фактори беа испреплетени, односно често внатрешните фактори беа користени како алатка од надворешните фактори.

Маролов, Дејан и Стојановски, Страшко (2016) *Говор на омраза на социјалните медиуми во Република Македонија*. In: Proceedings of The Third International Scientific Conference: Social Change in the Global World, 1-2 Sept 2016, Center for Political and Legal Research, Faculty of Law, Goce Delchev University in Shtip, Macedonia. Овој труд се базира на истражување спроведено на Правниот факултет во Штип во периодот 2015/2016 година. Говорот на омраза како општествен феномен има повеќе димензии. Од правен аспект, тешко е да се определи разграничувањето помеѓу говорот на омраза и слободата на изразување. Од аспект на социјалната интеракција и инклузија може да се забележи влијанието на повеќе категории врз говорот на омраза врз база на меѓуетничките односи и политичката мобилизација. Екстремната и континуирана манифестација на говорот на омраза може да предизвика криминал од омраза, за кој може да се најдат примери во Република Македонија од последните неколку години. Оттука, неопходна е регулација на интернет просторот за намалување на нивото на говор на омраза, а истото не може да биде само предмет на саморегулација на различните социјални медиуми, но истовремено мора да се внимава на задржување на слободата на говор на највисоко ниво. Клучни зборови: говор на омраза, социјални медиуми, слобода на изразување, Македонија, криминал од омраза.

Маролов, Дејан и Митев, Оливер (2016) *Создавањето на независна Република Македонија: внатрешни состојби и надворешна политика*. Универзитет „Гоце Делчев“, Штип. ISBN 978-608-244-345-4. Процесот на создавање на независна Република Македонија се надоврзува на севкупниот процес на дезинтегрирање на поранешните источноевропски еднoпартиски општества, вклучително и она на СФР Југославија, и промовирањето на политичкиот плурализам и демократијата, како основни конституенти на модерните општества. Македонската независност е трасирана со Референдумот на 8 септември 1991 година, за веднаш потоа да уследи период на внатрешно консолидирање и дипломатска борба за меѓународно признавање. Дипломатската иницијатива, како и севкупните односи со ЕЗ и САД, резултира со прием на Република Македонија (под референцата Поранешна Југословенска Република Македонија) во Организацијата на Обединетите нации. Во следниот период, до есента 1995 година, како резултат на пошироката меѓународна регионална интервенција во поранешна Југославија, како и блокадата од Република Грција, Република Македонија се најде во тешка и комплексна состојба. Како резултат на т.н. спор за името, Грција воведува еднострано трговско ембарго, а блокадата е надополнета со неможност за интеграција на Република Македонија во останатите меѓународни организации и иницијативи. Статус кво состојбата е надмината со Привремената спогодба, по што уследи процес на стабилизирање и унапредување на односите, во прв ред со САД и поголем дел од земјите членки на ЕУ.

Marolov, Dejan (2015) *The impact of the new technologies on the international relations*. Зборник на научни трудови, Втора меѓународна научна конференција „Општествените промени во глобалниот свет“, 3-4 септември 2015, Штип. pp. 639-644. ISSN 978-608-244-267-9. Меѓународните односи не се изолирани од светот во кој живееме. Затоа, меѓународните односи можат да бидат и се под влијание на некои конкретни нови технологии. Новите технологии во областа на комуникацијата направија најголемо влијание врз меѓународните односи. Овој напредок ги измени претходните становишта и отвори многу дилеми за понатамошната потреба за постојани дипломатски мисии итн. Она што овој труд го заклучува е дека новите технологии ја намалија потребата од постојани мисии, но не ги заменија сите нивни функции.

Маролов, Дејан и Иванова, Елена (2015) *Етичките аспекти на сурогатството наспроти ставовите на законската регулатива*. Годишен зборник на Правен факултет (5). ISSN 1857-7229. Кога правото почнува да ги окувува семејните и лични околности на поединците настануваат најжестоките расправи за правичноста на законите. Субјективната страна на правичноста, пак, изродува мноштво дилеми, па материјата станува кривка и подложна на промени. Сурогатството и целиот процес на носење дете за друг е најранливата тема која лесно преминува од семејната сфера во медицинската, за да лесно заврши во кривичната. Актите донесени од алтруистички побуди сосем ретко остануваат недопрени

од зло и искористени преку нивната базична намена. Проучувањето на вакви материи е нужно за да се превенираат опструкциите кои можат да бидат сторени на нешто сосем чисто. Сепак со доза на скептицизам, тргнувајќи од идејата „за едни мајка за други мајка“, мораме да ја потенцираме преголемата инволвираност на човековиот интелект во секоја сфера од животот, дури и онаму каде што можеби не е повикан. Развојот на медицината во корист на семејството е секогаш добредојден, но за негова сметка се запоставува посвојувањето од кое зависат мноштво животи. Постоенето на меѓународно сурогатство е за поздравување, но недостигот на правна рамка на меѓународен план и негативниот судир на законите во тој поглед досега надвиснува над успешно завршените процедури. Ова е само дел од прашањата кои ќе бидат опфатени во трудот, а за поголем дел се остава да покаже праксата како ние како мала држава ќе се снајдеме со големите чекорења во оваа област.

Stojanovski, Strasko and Marolov, Dejan (2015) *The Balkan Muslim discourse: Identity among the Muslims of Slavic origin*. New Balkan Politics, 17. ISSN 1409-8709. Балканскиот муслимански дискурс е определен од многу фактори кои се синтетизирани во сложениот систем за идентификација на меѓузависност. Етничката припадност, јазикот, културата, обичаите, религијата и географските фактори заедно со урбаниот рурален карактер на заедниците го одредуваат колективното чувство и градење на националните врски. Секако, во овој дел треба да се спомене и факторот на политичка мобилизација, која се интензивираше во одредени историски периоди. Основата на идентитетите, која потекнува од конфесионалната структура на доцниот османлиски милет систем е надградена со западните идеологии, првенствено националната идеологија. Но, во многу од балканските земји, кои всушност биле конституирани врз основа на христијанскиот идентитет, муслиманите со ист јазик, културно и етничко потекло, односно муслиманите со словенско потекло, често биле исклучени. Ваквите примери ќе придонесат кон изградбата на нови форми на солидарност, дури и на нови национални идентитети и припадности.

Marolov, Dejan and Stojanovski, Strasko (2015) *The Balkan Wars through the Prism of the Wider Theoretical Framework of the Concept of the "Security Dilemma"*. Balkan Social Science Review, 5. ISSN 1857- 8772 . Овој труд ги реанализира двете балкански војни и потезите на државите учеснички преку користење на теоретскиот концепт на „безбедносна дилема“ како еден од клучните концепти во науката за меѓународни односи. Целта е да се открие дали овој теоретски концепт може да се примени за конкретните балкански војни и какви одговори може да понуди за причините за почетокот на двете балкански војни, прашањето на балансот на силите, како и на промените во сојузите меѓу државите учеснички. За успешно да се постигне оваа цел, трудот ќе ја користи релевантната литература на темата за овој теоретски концепт, но исто така и за историскиот период на двете балкански војни (1912 и 1913 година).

Aleksoski, Stevan and Marolov, Dejan (2015) *Ethnic Conflict as a Social Phenomenon - Reasons and Anatomy of Conflict*. International Journal of Sciences: Basic and Applied Research, 21. pp. 206-213. ISSN 2307-4531. Белег на земјите од Источна и Југоисточна Европа е нивната етничка и културна хетерогеност. Комплексните историски процеси што се случуваа во минатото во овие региони создадоа држави со етничка разновидност во нивната национална структура. Овие процеси резултираа со интензивно меѓуетничко мешање. Токму овие процеси се обработени во овој труд.

Marolov, Dejan (2015) *The relations between Macedonia and Serbia*. Romanian Journal of History and International Studies, 2 (1). pp. 117-128. ISSN 2360 – 638X. Овој труд ги анализира односите меѓу Македонија и Србија. Осамостојувањето на Република Македонија од југословенската федерација беше спроведено на сосема мирен начин и без воени конфронтации со соседот Србија. Оваа ситуација беше основа и даде надеж за градење на солидни идни односи меѓу двете земји. Сепак, работите не се одвиваа толку лесно. Постоенето на агресивен режим во Србија на почетокот на 90-тите и неговата тенденција да ја направат Србија регионална сила не беа најдобра основа за градење еднаков однос меѓу поранешната југословенска најголема и воено најмоќна Република Србија и малата и практично без воена моќ Република Македонија. Овој труд главно се потпира на квалитативни истражувачки методи.

Според временскиот период што кандидатот Дејан Маролов го има поминато на Правниот факултет при УГД, од помлад асистент, преку асистент и доцент од областа на меѓународното јавно право, неминовно се гледа неговото развивање во наставно-педагошка смисла. Неговата посветеност на работата се гледа не само во корпусот на активности кои ги презема при реализација на наставните активности, туку и во воннаставните активности и работењето со студентите.

Од приложениот корпус на трудови, каде што кандидатот Дејан Маролов се јавува како самостоен автор или коавтор, се гледа дека се работи за посветена личност која дава перманентен научен придонес во областа. Кандидатот е максимално посветен во научно презентирање на иновативни научни решенија во областа на меѓународно јавното право, што само укажува на насоката во која би се развивал во иднина.

Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Во изминатиов период кандидатот д-р Дејан Маролов ги реализира следниве стручно-апликативни и организациско-развојни активности:

1. Од април 2015 година е член и претседател на Одборот за соработка и доверба со јавноста на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.
2. Од мај 2017 година е член на Дисциплинска комисија при Правниот факултет, каде што се спроведуваат дисциплинските постапки врз студентите кои имаат направено дисциплинска повреда при студирањето на Правниот факултет.
3. Член е на Уписна комисија за упис на студенти на прв циклус студии на Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, за учебните 2014/2015, 2015/2016 и 2016/2017 година.
4. Во март 2019 година е избран за член на Комисијата за избор на сенатори при Правниот факултет.
5. Член е на Уписна комисија за упис на студенти на втор циклус студии на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, за учебните 2014/2015, 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019.
6. Воедно е член и на ННС на Правниот факултет, на повеќе комисии за јавна одбрана на дипломски и магистерски трудови, учествува во промоцијата на факултетот преку презентации во средни школи итн.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Комисијата со задоволство ги прегледа доставените документи на кандидатот д-р Дејан Маролов, објавените научни и стручни трудови, учебните помагала, листата со учества на меѓународни научни конференции, активности во научноистражувачки проекти, стручно-апликативна и организациска работа и врз основа на севкупната активност од изборот во доцент до денес заклучи дека д-р Дејан Маролов ги исполнува условите за избор во вонреден професор во областа меѓународно јавно право, согласно со Законот за високо образование и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни и наставни звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип. За целокупната активност во периодот од избор во доцент до денес, кандидатот д-р Дејан Маролов за научноистражувачка работа, наставно-образовна работа и стручно-апликативна и организациско-развојна дејност (НО30 +НИ150+САОР10) има вкупно 190 поени. Според гореизнесеното, Комисијата има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да го избере д-р Дејан Маролов во звање вонреден професор во научната област меѓународно јавно право.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Васил Тупурковски, редовен професор, Правен факултет „Јустинијан Први“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, претседател, с.р.

Д-р Јован Ананиев, редовен професор, Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, член, с.р.

Д-р Елена Темелковска-Аневска, вонреден професор, Правен факултет, Универзитет „Св. Климент Охридски“ - Битола, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
	Избор во звање доцент	1	30			30
	ВКУПНО					30
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
	Монографија или научна книга	1			10	10
	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор, втор автор, останати автори)	7x9 = 63 5x6 = 30 2x3=6				99
	Труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови на научен собир	4	8			8
	Одржано предавање по покана од научна институција	2	4	1	3	7
	Одбранета докторска теза			1	8	8
	Одбранет магистерски труд			1	4	4
	Учесник во научен проект	1		2		
	Студиски престој во странство			1	8	8
	Рецензент на научен труд	4	4	1	2	6
	ВКУПНО					150
Р. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
	Член на факултетски орган, комисија	5	10			10
	ВКУПНО					10
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					190

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ НАСТАВНО-НАУЧНИ ЗВАЊА ЗА
НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ТУРКОЛОГИЈА НА ФИЛОЛОШКИ
ФАКУЛТЕТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр. 1902-69/4 од 2.4.2019 година донесена на 190. седница на Наставно-научниот совет на Филолошки факултет, одржана на 2.4.2019 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на еден *наставник* во сите наставно-научни звања за наставно-научната област 64002 *туркологија* на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ на 20.3.2019 година и во предвидениот рок се пријави:

д-р Марија Леонтиќ, вонреден професор.

Врз основа на приложената документација од кандидатката, чест ни е на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. *Биографски податоци*

Д-р Марија Леонтиќ е родена на 12 мај 1967 година во Истанбул, Република Турција. Основно образование завршува во ОУ „Кочо Рацин“ во Скопје, каде што ги прави првите чекори во творештвото, што денес се рефлектира на нејзината наставно-образовна и преведувачка дејност. Средно образование завршува во УСО „Зеф Љуш Марку“ во Скопје, со што се стекнува со звање соработник во воспитно-образовната работа од просветна струка.

Во учебната 1987/1988 год. се запишува на Групата за турски јазик и книжевност (со настава наменета за студенти на кои турскиот јазик им е мајчин јазик) на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Во 1989 година, таа посетува двомесечни секојдневни курсеви за унапредување на турскиот јазик во Центарот за изучување на турскиот јазик „ТОМЕР“, во рамките на Анкарскиот универзитет. Дипломира во 1992 година со просек 8.425 и се стекнува со стручен назив професор по турски јазик и книжевност.

Во 1993 година се запишува на постдипломски студии за странски јазици – Отсек за турски јазик на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, испитите ги положува со просек 9, а на 12 ноември 2003 година јавно го одбранува магистерскиот труд со наслов „*Турските елементи во македонските имиња и презимиња*“ (583 компјутерски страници), со што се стекнува со стручен назив магистер по филолошки науки.

На 19 јуни 2009 година јавно ја одбранува докторската дисертација со наслов „*Турските суфикси во македонскиот јазик, со паралели од македонската патронимија и топонимија*“ (497 компјутерски страници) на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, со што се стекнува со стручен назив доктор по филолошки науки.

Во периодот од октомври 1993 до март 2000 година работи како помлад асистент на Групата за турски јазик и книжевност при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“, одржувајќи вежби по предметите: Современ турски јазик, Фонетика на современиот турски јазик, Морфологија на современиот турски јазик и Синтакса на современиот турски јазик и тоа на две групи - на студенти на кои турскиот јазик им е мајчин јазик и на студенти на кои турскиот јазик не им е мајчин јазик.

Во периодот од 2005 до 2008 година во Тренинг центарот „ЦС Глобал“ одржува курсеви по турски јазик. Во текот на својата наставно-образовна дејност развива методологија за побрзо учење на турскиот јазик.

Во 2009 година е избрана во редовен работен однос на новоотворената Група за турски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

На 20 октомври 2009 година е избрана за наставник во наставно-научно звање доцент за наставно-научната област турски јазик со вкупно 202 поени („Универзитетски билтен“ бр. 27) со Одлука (бр. 2402-155/3) на ННС на Филолошкиот факултет.

На 10 октомври 2014 година е избрана за наставник во звањето вонреден професор за наставно-научната област туркологија со вкупно 277 поени („Универзитетски билтен“ бр. 132) со Одлука (бр. 2402-154/5) на ННС на Филолошкиот факултет.

Д-р Марија Леонтиќ уште во почетокот се соочува со недостаток на литература за турскиот јазик напишана на македонски јазик, затоа самостојно го развива познавањето на српскиот, босанскиот, бугарскиот и рускиот јазик за да може да користи литература напишана на гореизложените јазици за турскиот јазик и турската книжевност. Србија, Босна, Бугарија и Русија имаат многу стари катедри/центри за турскиот јазик и книжевност или за ориенталистика, а како резултат на тоа и многу богата литература. Од друга страна, и англискиот јазик, кој го учела во основното и во средното училиште и четири семестри на студиите на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во Скопје, ѝ помогнал во користењето на лингвистичка литература и двојазични речници. Редовно посетувала курсеви по англиски јазик за да го освежи своето познавање на јазикот (кандидатката во прилог достави дипломи од курсевите кои ги посетувала).

1.1. Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање редовен професор

1.1.1. Вонреден професор од научната област во која се избира (на 10 октомври 2014 година е избрана во наставно-научно звање вонреден професор за наставно-научната област туркологија со вкупно 277 поени („Универзитетски билтен“ бр. 132) со Одлука (бр. 2402-154/5) на ННС на Филолошки факултет при УГД)

1.1.2. Објавени повеќе трудови од кои најмалку 10 во научни списанија од кои најмалку 6 труда се во меѓународни списанија помеѓу двата избора:

МЕЃУНАРОДНИ НАУЧНИ СПИСАНИЈА				
Бр.	Автор	Наслов на трудот	Меѓународно списание	Год. на излегување на списанието
1.	Леонтиќ Марија	Помошниот глагол <i>сум</i> во македонскиот јазик и помошниот глагол <i>i-</i> во турскиот јазик.	Филолошки студии. Том 2., 2014	XII
2.	Leontik Mariya	Türkçede Vurgu	BAL-TAM Türklük Bilgisi 22, 2015	XI
3.	Леонтиќ Марија	Личните имиња во македонските и во турските училишни книги во Македонија	Knowledge – International Journal, Vol. 11.1 2015	VII
4.	Леонтиќ Марија	Дефинирање на поимите преведување и преведувач во историскиот развој на човекот	Knowledge – International Journal, Vol. 13.3 2016	VIII
5.	Leontik Mariya	Türkçede Ad Durumları	BAL-TAM Türklük Bilgisi 24, 2016	XII
6.	Леонтиќ Марија	Турскиот суфикс -ци/-чи /-Cİ/ (-cı, -ci, -cu, -cü, -çı, -çi, -çu, -çü) во македонските презимиња	Knowledge – International Journal, Vol. 16.2. 2017	IX

7.	Леонтиќ Марија	Турскиот суфикс -ли /-lİ/ (-lı, -li, -lu, -lü) во македонските презимиња	Knowledge – International Journal, 17.4 2017	IX
8.	Leontik Mariya	Türkçede Fiilimsiler	HİKMET – International Peer- Reviewed Journal of Scientific Research, 2017	XV
9.	Leontik Mariya	Türkçede Fiil Çekimi	BAL-TAM Türklük Bilgisi 27, 2017	XIII
10.	Леонтиќ Марија	Еквивалентни суфикси на турските суфикси во македонскиот јазик	Knowledge – International Journal, Vol. 20.6., 2017	IX
11.	Leontik Mariya	Zamirler	BAL-TAM Türklük Bilgisi 29, 2018	XIV
12.	Leontik Mariya	Türkçe ve Makedonca Atasözlerinin Özellikleri	Knowledge – International Journal, Vol. 26.3 2018	X
МЕЃУНАРОДНИ НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ				
1.	Leontik Mariya	Gramer Kitaplarının Türk Dilinin Öğrenilmesinde Yararları ve Temel Türkçe Dil Bilgisi Kitabının Yeri	20. Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu, 2015	XX
2.	Leontik Mariya	Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programına, Karşılaştırmalı Dil Bilgisine ve Karşılaştırmalı Kültüre Dikkat Edilerek Hazırlanan “Gel Türkçeyi ve Makedonca’yı Sevelim, Gel Türkçeyi ve Makedonca’yı Öğrenelim! A1-A2” Adlı Kitap	21. Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu, 2016	XXI
3.	Леонтиќ Марија	Потекло, адаптација и семантика на турскиот суфикс -ди/-ти /-DI/ (-dı, -dı, -du, -dü, -tı, -ti, -tu, -tü) во македонскиот јазик	Годишен зборник 8, Филолошки факултет, УГД, 2016	VII
4.	Леонтиќ Марија	Турските суфикси во рамките на полиморфемните суфикси во македонскиот јазик	Годишен зборник 10, Филолошки факултет, УГД, 2017	VIII
5.	Леонтиќ Марија	Зборовни класи во турскиот и во македонскиот јазик	Годишен зборник 11, Филолошки факултет, УГД, 2018	X
6.	Леонтиќ Марија	Граматичката категорија падеж во турскиот јазик и негово предавање во македонскиот јазик	Годишен зборник 12, Филолошки факултет, УГД, 2018	X

2. Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Д-р Марија Леонтиќ по изборот во вонреден професор, односно од октомври 2014 година до мај 2019 година по потреба ги предавала следниве предмети во прв циклус:

- Фонетика и фонологија на современиот турски јазик;
- **Морфологија на современиот турски јазик;**
- Синтакса на современиот турски јазик;
- Контрастивна анализа на турскиот и македонскиот јазик;
- Техники на превод;
- Преведување и толкување на текстови од турски на македонски јазик;
- Преведување и толкување на текстови од македонски на турски јазик;
- Современ турски јазик.

Д-р Марија Леонтиќ е ментор на одбранетите дипломски трудови на Ана Џамова, Андон Тошиќ, Атице Бојарова, Ванеса Абдулова, Деспина Минова, Дилек Идриз, Ивана Гунчева, Јусреф Лиман, Кристина Каранфилова, Милена Смилевска, Мурат Јалт', Мустафа Атл', Озкан Бозкурт, Омер Фарук Алп, Сердар Арифов, Хелал Вејселовски, а член во комисијата за одбрана на многу дипломски трудови.

Д-р Марија Леонтиќ од октомври 2014 година до мај 2019 година ги предавала следниве предмети на втор циклус:

- Граматика на турскиот јазик;
- Контрастивна граматика;
- Современи преведувачки теории и техники;
- Преведување на книжевни текстови.

Д-р Марија Леонтиќ беше член во Комисијата за одбрана на магистерскиот труд на Ивана Котева.

Д-р Марија Леонтиќ во текот на својата наставно-образовна дејност постојано се соочува со недостаток на основна и дополнителна литература за настава во групи кои ја сочинуваат студенти кои имаат различен степен на познавање на турскиот јазик и кои немаат претходно познавање на турскиот јазик, за техники на превод од турски на македонски и од македонски на турски јазик и за контрастивна анализа на турскиот и на македонскиот јазик. Поради ова, д-р Марија Леонтиќ во периодот од 2014 до 2019 година, научноистражувачката работа ја насочува кон трудови кои ќе пополнат неиспитувани полиња од нејзината област, а издавачката дејност ја сконцентрира кон турско-македонски и македонско-турски трудови кои се неопходни како основна или дополнителна литература во Република Македонија. Д-р Марија Леонтиќ се труди најголемиот дел од објавените научни и стручни трудови, книги и преводи на книги да можат да се користат во наставата. Во последните десет години д-р Марија Леонтиќ се труди да ја промовира користа на двојазичните книги (турско-македонски, македонско-турски) во групи со различен степен на познавање на турскиот и на македонскиот јазик и во преведувачките насоки.

Д-р Марија Леонтиќ се труди своите научни и стручни трудови да не ги објавува само во меѓународните списанија во странство кои носат голем број поени, туку и во домашните списанија кои имаат голема традиција и чиј опстанок зависи пред сè од трудовите на научните работници во Македонија и кои се многу подостапни за научните работници, наставници и студенти во Македонија.

Кандидатката, исто така, се труди да не учествува само на меѓународни конгреси, конференции и симпозиуми кои носат голем број поени, туку и на домашни собири и симпозиуми кои немаат меѓународен карактер, но кои имаат голема традиција, многу се важни за Македонија, а чиј опстанок зависи пред сè од учеството на научните работници во Македонија. На овие собири и симпозиуми кои немаат меѓународен карактер и кои често имаат финансиски тешкотии и со задоцнување ги објавуваат трудовите во зборници или свои списанија или воопшто не ги објавуваат, многу отворено се зборува за состојбата на науката и образованието во Македонија, се бараат стратегии, се разменуваат искуства меѓу колеги кои ги делат истите или слични услови на работа и се доаѓа до многу пореални сознанија и решенија.

Д-р Марија Леонтиќ е член на Редакцискиот совет на Меѓународното списание за лингвистички, книжевни и културолошки истражувања „Палимпсест“ во издание на

Филолошкиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. Таа во соработка со турколози од Македонија и од Турција обезбедува турски написи за турскиот јазик и турската книжевност. Често е и анонимен рецензент на дел од овие научни и стручни трудови.

Д-р Марија Леонтиќ со д-р Назл’ Рана Ѓурел е рецензент на монографијата на д-р Махмут Челик и д-р Зеки Ѓурел под наслов „Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Monografisi” во издание на Универзитет „Гоце Делчев“, а со академик Зузана Тополинска е рецензент на книгата на д-р Владимир Цветковски под наслов „Етнолингвистички особености на турските лексички заемки во колоквијалниот македонски јазик во Битола“ во издание на Македонската академија на науките и уметностите.

3. Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Кандидатката е една од првите наставници на Групата за турски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при УГД. По изборот за доцент, д-р Марија Леонтиќ со својот колега д-р Махмут Челик од Групата за турски јазик и книжевност подготвуваат студиски програми и предметни програми за прв и втор циклус според критериумите на Филолошкиот факултет при УГД, во консултација со професори од Република Турција.

Паралелно со ова, д-р Марија Леонтиќ со колегата д-р Махмут Челик се обраќаат до бројни институции за донација на турски книги во Универзитетската библиотека на УГД која брои околу 4000 книги на турски јазик, што се донации од Турската амбасада во Република Македонија, Турскиот културен центар „Јунус Емре“ во Скопје, Универзитетот „Гази“ во Анкара, од бројни писатели, преведувачи, професори и новинари од Турција и од Македонија.

Д-р Марија Леонтиќ како раководител на Групата за турски јазик и книжевност (2015-2019) иницираше Универзитетот „Гоце Делчев“ да ја прошири својата соработка со Институтот „Јунус Емре“, кој претставува турски културен центар во Македонија. Откако во 2017 година се потпиша Договор за соработка меѓу Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип и Институтот „Јунус Емре“ - Анкара, во Кампус 4 на УГД се отвори Турско катче и Предавална по турски јазик на Институтот „Јунус Емре“ во кои се одржуваат бесплатни курсеви по турски јазик и разновидни културни настани. Со овој договор лекторот по турски јазик од Турското катче на Институтот „Јунус Емре“ во Штип одржува лекторски вежби на студентите од Групата за турски јазик и книжевност.

Д-р Марија Леонтиќ како раководител на Групата за турски јазик и книжевност иницираше Групата за турски јазик и книжевност при Универзитетот „Гоце Делчев“ да ја прошири својата Еразмус + соработка со многу университети од Република Турција, со што на студентите им се овозможува студентска размена и студирање еден семестар во Република Турција.

Д-р Марија Леонтиќ редовно е член на Наставно-научен совет на Филолошкиот факултет при УГД, член на Комисија за измени и дополнувања на студиските програми на Филолошкиот факултет при УГД, член на Комисија за изработка на студиски програми за прв и втор циклус студии, член во Комисија за разгледување на барања, молби и признавање на испити на студентите кои се префрлуваат од други университети и факултети на Филолошкиот факултет при УГД и сл. Таа е раководител на студентите од прва и од втора година согласно со Кредит-трансфер системот. Д-р Марија Леонтиќ е член и на Советот на Институтот за јазици на Филолошкиот факултет при УГД.

Д-р Марија Леонтиќ во 2015 год. е прогласена за почесен член на Македонско-турското здружение „Мустафа Кемал Ататурк“ - Битола за посебни заслуги во градењето и одржувањето на македонско-турското пријателство и соработка.

Прилог 1 – Евалуација на трудовите на д-р Марија Леонтиќ (од октомври 2014 до март 2019 год.)

I. Рецензирана монографија

1. Leontik, Mariya (2014). *Temel Türkçe Dilbilgisi*. Skopje. ISBN 978-608-65464-4-1.

Евалуација на трудот: Во ова дело се дадени основни познавања за развојот на турскиот јазик и на турската азбука. Турскиот јазик е урало-алтајски јазик кој се развива

со векови и користи повеќе азбуки. Новата турска латинска азбука се прифатила во 1928 година и на овој начин пишаниот јазик се доближил до усниот. Јазикот што се базира на оваа нова азбука се нарекува турски јазик на Турција. Во оваа книга се даваат основни познавања за фонетиката, морфологијата и синтаксата на современиот турски јазик на Турција.

II. Рецензирани книги

2. Leontik, Mariya - Леонтиќ, Марија (2015). *Gel Türkçeyi ve Makedonca'yı Sevelim, Gel Türkçeyi ve Makedonca'yı Öğrenelim! Дојди да ги сакаме турскиот и македонскиот, дојди да ги научиме турскиот и македонскиот!*. Скопје. ISBN 978-608-65464-5-8.

Евалуација на трудот: „Gel Türkçeyi ve Makedonca'yı Sevelim, Gel Türkçeyi ve Makedonca'yı Öğrenelim! – Дојди да ги сакаме турскиот и македонскиот, дојди да ги научиме турскиот и македонскиот!“ е турско-македонска двојазична книга за изучување на турскиот јазик од страна на говорителите на македонскиот јазик и за изучување на македонскиот јазик од страна на говорителите на турскиот јазик на почетно рамниште кое им одговара на нивоата A1 и A2 од Заедничката европска референтна рамка на јазиците. Темите кои се застапени во лекциите на учебникот се многу актуелни, почнувајќи од начинот на претставување во различни средини, претставување на различниот начин на живот не само во различни држави, туку и во различни животни средини (село и град), претставување на лексиката што ја опфаќа храната низ секојдневни ситуации на купување и консумација на храната (посета на маркет, пазар, месарница, рибарница итн.), запознавање со превозните средства низ патувања по различни поводи, купување облека, при што се претставуваат боите и нивното значење, семејниот живот, посета на банка и пошта, лекарска ординација, заболелар, аптека, претставување на деловите на телото, одење на роденденска прослава и дочек на Нова година, како и претставување на најзначајните туристички атракции на Турција и Македонија. Притоа се дадени богати географски, историски и културни информации за двете земји.

3. Леонтиќ, Марија - Leontik Mariya (2016). *Основен македонско-турски речник - Temel Makedonca-Türkçe Sözlük*. Скопје. ISBN 978-608-65464-6-5.

Евалуација на трудот: Овој Основен македонско-турски речник е подготвен според најфреквентните зборови во секојдневниот разговорен јазик и во училишните книги. Зборовите според значење и правопис се усогласени со Толковниот речник на македонскиот јазик од 2003 до 2014 година во издание на Институтот за македонски јазик и Правописен речник на македонскиот јазик од 1999 година во издание на Просветно дело, Правопис на македонскиот јазик од 2015 год. во издание на Институтот за македонски јазик и според Речник на турскиот јазик од 2009 година и Правопис на турскиот јазик од 2005 година во издание на Институтот за турски јазик. Речникот се базира на многугодишното наставничко и преведувачко искуство на авторката стекнато на часовите по современ турски јазик, контрастивна анализа на турскиот и на македонскиот јазик, преведување и толкување од турски на македонски јазик, преведување и толкување од македонски на турски јазик и при преведување на бројни книги од турски на македонски јазик и од македонски на турски јазик.

III. Рецензиран електронски учебник

4. Леонтиќ, Марија (2018). *Контрастивна граматика на турскиот и на македонскиот јазик*. Универзитет „Гоце Делчев“ – Филолошки факултет – Штип. ISBN 978-608-244-580-9.

Евалуација на трудот: „Контрастивна граматика на турскиот и на македонскиот јазик“ е труд што го проучува јазичниот систем на турскиот јазик во однос на јазичниот систем на македонскиот јазик. Имајќи ги предвид неколкувековните културни врски меѓу македонскиот и турскиот народ од минатото до денес, повеќе од очигледно е дека турскиот и македонскиот јазик заслужуваат да имаат контрастивна граматика. Овој труд овозможува: а) да се усоврши нашето познавање за турската граматика преку македонската граматика и да се подобри и развие познавањето на македонската граматика преку турската граматика, кои иако имаат различни традиции, во новите истражувања

покажуваат слични тенденции бидејќи во слично време почнаа да ги применуваат најновите светски лингвистички достигнувања; б) да се олесни изучувањето и примената на турската граматика и на македонската граматика на часовите по современ турски јазик, по современ македонски јазик, преведување од турски на македонски и обратно; в) да се воспостави врска и поврзаност меѓу турскиот и македонскиот јазик, да се согледаат и сфатат основните специфичности, сличности и разлики меѓу турскиот и македонскиот јазик, да се запознаат еквивалентите на турските граматички единици во македонскиот јазик и обратно, а потоа да се приложат различни начини на предавање на специфичните турски граматички појави во македонскиот јазик и обратно.

IV. Дел од монографија

5. Leontik, Mariya (2016). İştîp Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Çağdaş Türk Dili ve Çağdaş Türk Dilinin Fonetik ve Fonolojisi Derslerinde Uygulanan Türkçe-Makedona Materyaller. во Mahmut, Çelik, Zeki, Gürel. (2016). Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Monografisi. Gotse Delçev Üniversitesi-Ştip.

Евалуација на трудот: Во овој труд се анализираат материјали што се употребуваат на часовите по современ турски јазик и фонетика и фонологија на современиот турски јазик на Групата за турски јазик и книжевност при Универзитетот „Гоце Делчев“.

V. Трудovi публикувани во списанија и зборници

6. Леонтиќ, Марија (2014). Карактеристики на оригиналната и преведената книжевност за деца и младина. *Огледало* - Скопје, 221/222 (XXV). 3, 8; ISSN 0351-2126.

Евалуација на трудот: Овој труд ги испитува карактеристиките на книжевноста за деца и младина и нивниот превод што се јави како потреба да се отслика светот на децата и на младите, но и нивното место и значење во светот на возрасните. Оваа книжевност искажува одредени вистини и сознанија за децата и младите во животниот тек на светот. Таа лесно се восприема, доживува и споделува од страна на децата, младите и возрасните. Децата и младината во оваа книжевност откриваат разни видови детство и младост, а возрасните рефлексии од своето детство и младост. Затоа во светот опусот на книжевност за деца и младина е многу богат и разновиден. Различни земји и култури имаат специфични карактеристики на својата книжевност за деца и младина, но сите тие имаат и заеднички карактеристики, бидејќи детето на која било страна на светот и да се наоѓа има исти или слични потреби, желби и снисшта. Како резултат на ова, во светот имаме многу преводи на книжевни дела за деца и младина. Нивниот превод овозможува читателите на одредена култура да се запознаат со чувствата, мислите и однесувањето на децата и младите на другите култури. На овој начин оригиналната и преведената книжевност за деца и младина овозможуваат дијалог меѓу децата и младите од разновидни земји и придонесуваат за запознавање на истите, сличните или различните вредности на културите на кои припаѓаат. Како резултат на ова, книжевноста за деца и млади станува модул за дијалог меѓу децата и младите од различни земји и култури.

7. Леонтиќ, Марија (2014). Помошниот глагол *сум* во македонскиот јазик и помошниот глагол *i-* во турскиот јазик. *Филолошки студии. Том 2.* - Скопје, 670-687; ISSN 1857 6060.

Евалуација на трудот: Во македонскиот и во турскиот јазик постои помошен глагол (македонски: *сум*, турски *i-*) со слични функции и во двата јазика. Во македонскиот јазик постојат сегашно, минато определено, минато неопределено, идно време и можен начин од помошниот глагол *сум*. Во турскиот јазик има сегашно, минато определено, минато неопределено време и условна форма на глаголската наставка *i-*. Во овој труд се испитани помошниот глагол *сум* и глаголската наставка *i-* и нивната примена со именките и именските видови зборови во македонскиот и во турскиот јазик.

8. Леонтиќ, Марија (2014). Семантиката на турскиот суфикс *-ли /-lî/ (-li, -li, -lu, -lü)* во турскиот и во македонскиот јазик. *Годишен зборник на Филолошкиот факултет 5. Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип.* 53-62; ISSN 1857-7059.

Евалуација на трудот: Турскиот јазик влијаел врз морфологијата на македонскиот јазик. Влијанието на турскиот јазик врз морфолошкиот систем на

македонскиот јазик се гледа особено во внесување на нови суфикси како што е -ли /-lİ/ (-li, -li, -lu, -lü). Овој суфикс има зборообразувачка функција (Пр. аирлија, касметлија). Турскиот суфикс -li, -li, -lu, -lü (-ли) успеа да се оддели од лексичката заемка, да стане самостоен и да добие зборообразувачка функција во македонскиот јазик (Пр. среклија, универзитетлија). Во овој труд се анализира семантиката на турскиот суфикс -ли (-li, -li, -lu, -lü) во турскиот и во македонскиот јазик.

9. Leontik, Mariya (2015). Türkçede Vurgu. *BAL - TAM Türklük Bilgisi* 22 - Prizren, 273-280; ISSN 1452-2179.

Евалуација на трудот: Акцентот има важна улога во правилната употреба на турскиот јазик. Во турскиот јазик има три вида природен акцент: зборовен акцент, синтагматски акцент и реченичен акцент. Во овој труд се анализирани карактеристиките и исклучоците на акцентот на зборот, на синтагмата и на реченицата.

10. Леонтиќ, Марија (2015). Личните имиња во македонските и во турските училишни книги во Македонија. *Knowledge – International Journal Scientific Papers. Vol. 11/1*. Institut of Knowledge Management – Skopje. 442-446; ISSN 1857-92.

Евалуација на трудот: Личните имиња кои се развивале долг период се многу важен дел од нашиот идентитет. Македонската и турската култура имаат специфични карактеристики во поглед на нивните лични имиња, но исто така имаат и заеднички карактеристики. Денес ние сме должни да направиме промени во однос на личните имиња во училишните книги. Во училишните книги за македонските и за турските ученици должни сме да употребиме интернационални лични имиња, заеднички и специфични македонски и турски лични имиња. На овој начин личните имиња ќе овозможат дијалог помеѓу децата од различни култури и ќе придонесат да се запознаат со истите, сличните или различните лични имиња на културите на кои припаѓаат. Како резултат на ова, личните имиња ќе станат дијалог помеѓу децата од различни култури. Во овој труд е даден општ поглед на истите и сличните македонски и турски лични имиња кои се интересни и погодни за училишните книги.

11. Леонтиќ, Марија (2015). Книгите за деца - модул за дијалог меѓу културите. *Огледало - Скопје*, 227/228 (XXVI). 3, 6.

Евалуација на трудот: Мултикултуризмот сè уште различно се дефинира и се применува. Сметаме дека мултикултуризмот треба да создаде услови и атмосфера во кои ќе се применуваат практики на култура на себе и на другите, односно во својата и во другите културни групи, а тоа ќе доведе до рушење на културните бариери. Мултикултуризмот е новото разбирање за културата според кое сме должни да започнеме со реформирање на сопствената мултикултурна практика. Турско-македонските двојазични книги за деца можат да бидат мултикултурна практика и да послужат како модул за дијалог меѓу културите. Малите преку светот на приказните, песните и сликите ќе почнат да ја градат свеста за мултикултуризмот, а охрабрени од своите наставници и околината ќе можат да ја применуваат и во секојдневниот живот.

12. Leontik, Mariya (2015). Gramer Kitaplarının Türk Dilinin Öğrenilmesinde Yararları ve Temel Türkçe Dil Bilgisi Kitabının Yeri. *20. Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu, Üsküp, Makedonya – Bildiriler – Ankara*, 48-56. ISSN 978-8944-5264-4-9.

Евалуација на трудот: Во овој труд се укажува на улогата и користа на граматиките во изучувањето на современиот турски јазик, критериумите и методите при подготвување на книгата Temel Türkçe Dil Bilgisi и нејзината структура.

13. Леонтиќ, Марија (2015). Потекло, адаптација и семантика на турскиот суфикс -лак /-lİk/ (-lik, -lik, -luk, -lük) во македонскиот јазик. *Годишен зборник на Филолошкиот факултет* 6. Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип, 6, 11-20; ISSN 1857-7059.

Евалуација на трудот: Влијанието на турскиот јазик врз морфолошкиот систем на македонскиот јазик се гледа особено во внесување на нови суфикси како што е -лак /-lİk/ (-lik, -lik, -luk, -lük). Овој суфикс има зборообразувачка функција (пр. комшилак, занаетлак). Турскиот суфикс -lik, -lik, -luk, -lük (-лак) успеа да се оддели од лексичката заемка, да стане самостоен и да добие зборообразувачка функција во македонскиот јазик (пр. домаќинлак, мајсторлак) и др. Во овој труд е анализирана семантиката на турскиот суфикс -лак (-lik, -lik, -luk, -lük) во турскиот и во македонскиот јазик.

14. Леонтиќ, Марија. (2015). Рефлексиите на исламската цивилизација на македонскиот патронимски фонд. Прилози од четвртиот меѓународен конгрес „Исламската цивилизација на Балканот“, Скопје, Македонија, 13-17.10.2010, Research Centre for Islamic History, Art and Culture, 269-283; ISBN 978-92-9063-288-7.

Евалуација на трудот: Во периодот меѓу 15 и 19 век Македонија се наоѓала под административна управа на Османлиската Империја и дошла во непосреден допир со исламската цивилизација што оставила свои траги и во македонскиот патронимски фонд (пр. Мехметова, Рахманов) кој е истражуван во овој труд. Во тој период, како резултат на соживотот меѓу македонското и турското население, елементи на исламската цивилизација по спонтан пат навлегле во македонската патронимија која во тој период била во фаза на развој и не била утврдена категорија. Зачетоците на македонските патроними се наоѓаат во минатото кога нашите предци, освен имиња, почнале да употребуваат дополнителни определби на личните имиња (пр. Тодор Милош, Јован Кор). Идентификацијата со лично име и дополнителни определби слободно се развивала во текот на османлиската управа, а во 19 век на нивна основа се појавиле патроними со презименски суфикси. По формирањето на СФРЈ и по конституирањето на самостојна Република Македонија, Законот за лични имиња и презимиња, на своите граѓани им овозможи слободен избор. Во денешниот современ презименски репертоар кај Македонците, како наследство од минатото, имаме патроними со турски елементи преку кои се чувствуваат рефлексите на исламската цивилизација, а кои претставуваат спој на минатото и на сегашноста, но воедно и спој на словенската цивилизација со елементите на исламската цивилизација.

15. Леонтиќ, Марија (2015). Турцизмите како јазична и културна нишка при превод на литературни текстови од турски на македонски јазик. *Зборник на трудови од меѓународната научна конференција „Јазични и културни проникнувања низ преведувањето и толкувањето“*. Филолошки факултет „Блаже Конески“, 269-278; ISBN 978-608-234-037-1.

Евалуација на трудот: Многу преведувачи при превод на литературни текстови од странски јазик на македонски јазик се соочуваат со проблемот безеквивалентна лексика како резултат на одредени историски услови и културолошки фактори. Преведувачот од турски на македонски јазик има среќа бидејќи благодарение на турцизмите кои се создале како резултат на јазичните и културните проникнувања меѓу турскиот и македонскиот јазик и турската и македонската култура, главно, се соочува со еквивалентна лексика, а многу малку бара решенија за безеквивалентната лексика. Тоа од една страна го олеснува преводот на лексички план и го прави автентичен, но од друга страна претставува мост кој ги поврзува турскиот и македонскиот јазик и турската и македонската култура. Во овој труд се презентирани турцизмите од различни домени што можат да се применуваат во литературниот превод.

16. Леонтиќ, Марија (2016). Дефинирање на поимите преведување и преведувач во историскиот развој на човекот. *Knowledge-International Journal, Scientific Papers. Vol. 13/3*. Institut of Knowledge Management – Скопје. 375-379; ISSN 1875-92.

Евалуација на трудот: Преведувањето е една од најстарите човечки активности. Преведувањето што се развиваше паралелно со историскиот развој на човекот прерасна во наука за преведувањето. Постојат голем број дефиниции за дефинирање на поимите преведување и преведувач. Во овој труд се опфатени размисли на бројни истражувачи, преведувачи и писатели за преведувањето и нивни трудови за теоријата на преведувањето. Исто така се разгледани различните етапи од појавата на преведувањето до денес и современата состојба.

17. Леонтиќ, Марија (2016). Местото и улогата на турските лексички елементи во историскиот развој на македонскиот јазик. *Годишен зборник на Филолошкиот факултет 7*. Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 7, 17-26; ISSN 1857-7059.

Апстракт: Во оваа статија е направена анализа на турските лексички елементи пред официјализирање на процесот на стандардизација на македонскиот јазик, по официјализирање на процесот на стандардизација на македонскиот јазик и нивната употреба во современиот македонски јазик.

18. Леонтиќ, Марија (2016). A1 и A2 Заеднички референтни рамништа на Заедничката европска референтна рамка за јазици и нивната примена при подготвување учебници за учење турски јазик во Турција и во Македонија. *Зборник на трудови од Прва меѓународна научна конференција за филологија, култура и образование – ФИЛКО*. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 489-500. ISSN 978-608-244-308-9.

Евалуација на трудот: Една од целите на Заедничката европска референтна рамка се заедничките референтни рамништа: основен корисник (A1 и A2), самостоен корисник (B1 и B2) и искусен корисник (C1 и C2) изработени со поддршка на Советот на Европа. Во овој труд се претставени заедничките референтни рамништа A1 и A2 и нивната примена при подготвување на учебници за изучување турскиот јазик во Турција и во Македонија.

19. Leontik, Mariya (2016). *Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programına Karşılaştırmalı Dil Bilgisine ve Karşılaştırmalı Kültüre Dikkat Edilerek Hazırlanan “Gel Türkçeyi ve Makedonca’yı Sevelim, Gel Türkçeyi ve Makedonca’yı Öğrenelim! A1-A2” Adlı Kitap*. 21. Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu-Bildiriler. 48-59. Halk Kültürü Araştırmaları Kurumu. Ankara. ISSN 978-9944-5263-5-7.

Евалуација на трудот: Во Македонија се подготвени неколку книги за изучување на турскиот јазик според различни критериуми и методи. Во овој труд е презентирано според кои критериуми е подготвена книгата „Gel Türkçeyi ve Makedonca’yı Sevelim, Gel Türkçeyi ve Makedonca’yı Öğrenelim! – Дојди да ги сакаме турскиот и македонскиот, дојди да ги научиме турскиот и македонскиот!“, која е турско-македонска книга за изучување на турскиот јазик од страна на говорителите на македонскиот јазик и за изучување на македонскиот јазик од страна на говорителите на турскиот јазик на почетно рамниште кое им одговара на нивоата A1 и A2 од Заедничката европска референтна рамка на јазиците. Оваа книга освен Заедничката европска референтна рамка на јазиците е подготвена и според меѓукултурниот пристап, контрастивната култура и контрастивната граматика.

20. Leontik, Mariya (2016). Children`s literature as means for dialogue between the cultures and as a basis for advancement of multiculturalism. *Popular Culture: Reading from below*. – *Популарна култура: поглед одоздола*. Институт за македонска литература – Скопје. 458-465. ISSN 978-608-4744-05-4.

Евалуација на трудот: Во овој труд се обработува литературата за деца која може да изгради мостови на дијалог помеѓу различни култури и да претставува основа за развој на мултикултуризмот.

21. Leontik, Mariya (2016). Türkçede Ad Durumları. *BAL - TAM Türklük Bilgisi 24 - Prizren*, 127-136; ISSN 1452-2179.

Евалуација на трудот: Падежите кај именките во турскиот јазик имаат голема улога во правилното писмено и усно изразување на современ турски јазик. Во овој труд се анализирани следните падежи и нивните функции кај именките во турскиот јазик: номинатив, акузатив, датив, локатив, аблатив, генитив, инструментал и екватив.

22. Леонтиќ, Марија (2016). Личните заменки во македонскиот и во турскиот јазик. *Зборник на трудови од научниот собир „Јазичната слика на светот“*. Јазикот наш денешен 26. Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје. 65-78. ISSN 978-608-220-039-2.

Евалуација на трудот: Во овој труд се испитувани личните заменки, нивните падежи и функции во македонскиот и во турскиот јазик и нивното предавање во другиот јазик. Заменките во македонскиот јазик разликуваат номинатив, акузатив, датив и предлошки падеж. Во турскиот јазик заменките можат да бидат во следниве осум падежи: номинатив, акузатив, датив, локатив, аблатив, генитив, инструментал и екватив.

23. Леонтиќ, Марија (2016). Транскрипцијата на турските имиња според стариот и според новиот Правопис на македонскиот јазик. *Зборник на трудови од научниот собир „Јазикот наш денешен – јазикот наш насушен“*. Јазикот наш денешен 27. Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје. 208-215. ISSN 978-608-220-040-8.

Евалуација на трудот: Според стандарднојазичната норма на македонскиот јазик, странските лични имиња во македонскиот јазик се предаваат со кирилица. При предавањето на странските имиња со кирилица се поаѓа од нивниот изговор, а не од нивната форма. Оваа постапка на транскрипција се применува и при предавање на турските имиња кои се

напишани на латиница. Трудов ги споредува решенијата што се изложени во стариот и во новиот Правопис на македонскиот јазик при транскрипција од турски на македонски јазик, а воедно ја истакнува потребата од доуточнување и дополнување на правописните правила за транскрипција на турските имиња во македонскиот јазик и изложува можни решенија.

24. Леонтиќ, Марија (2016). Потекло, адаптација и семантика на турскиот суфикс -ди/-ти /-DI/ (-dī, -dī, -dū, -tī, -tī, -tū, -tū) во македонскиот јазик. *Годишен зборник на Филолошкиот факултет 8*. Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 8, 27-36; ISSN 1857-7059.

Евалуација на трудот: Во петвековниот заеднички живот турскиот јазик влијаел врз морфологијата на македонскиот јазик. Влијанието на турскиот јазик врз морфолошкиот систем на македонскиот јазик се гледа особено во внесување на нови суфикси како што е -ди/-ти /-DI/ (-dī, -dī, -dū, -tī, -tī, -tū, -tū). Пр. бегендиса, бојадиса, шашардиса и сл. Во овој труд се анализира потеклото, адаптацијата и семантиката на турскиот суфикс -ди/ти (-dī, -dī, -dū, -tī, -tī, -tū, -tū) во турскиот и во македонскиот јазик.

25. Леонтиќ, Марија (2017). Преводна еквиваленција на лексичко ниво при преведување од турски на македонски јазик. *Меѓународна научна конференција „Климентово дело“*, Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. 249-255. ISBN 978-608-244-404-8.

Евалуација на трудот: При преведување се почнува од зборот што е најмалата јазична единица што се употребува самостојно и може да има едно или повеќе значења. Во овој труд се разгледани различните преводни еквиваленции и непостоењето на преводна еквиваленција при преведување од турски на македонски јазик и можните решенија во вакви ситуации.

26. Леонтиќ, Марија. (2017). Турскиот суфикс -ци/чи /-CI/ (-cī, -cī, -cū, -cū, -çī, -çī, -çū, -çū) во македонските презимиња. *Knowledge-International Journal, Scientific Papers. Vol. 16.2*. Institut of Knowledge Management – Skopje. 867-872; ISSN 1857-923X.

Евалуација на трудот: Турските елементи се инфилтрирале во македонскиот јазик и во македонските презимиња како резултат на специфични историски, културни и јазични процеси. Оваа студија ги опфаќа македонските презимиња што го содржат турскиот суфикс -ци/-чи. Пр. Алвациев, Бакарциев, Букчиски, Казанчиева, Кафеџиев, Макасчиев, Шекерџиев и др.

27. Леонтиќ, Марија (2017). Турскиот суфикс -ли /-LI/ (-lī, -lī, -lū, -lū) во македонските презимиња. *Knowledge-International Journal, Scientific Papers. Vol. 17.4*. Institut of Knowledge Management - Skopje. 1641-1646; ISSN 2545-4439.

Евалуација на трудот: Презимињата се многу важен дел од нашата идентификација и тие се развивале долго време во минатото. Оваа студија ги опфаќа македонските презимиња што го содржат турскиот суфикс -ли кој навлегол како резултат на специфични историски, културни и јазични процеси. Пр. Бешлиев, Назлиев, Топузлиев, Чамлиевски, Оџаклиев, Мисерлиев и др.

28. Леонтиќ, Марија (2017). Еквивалентни суфикси на турските суфикси во македонскиот јазик. *Knowledge-International Journal, Scientific Papers. 20. 6*. Institut of Knowledge Management - Skopje. 2651-2654; ISSN 2545-4439.

Евалуација на трудот: Петвековниот контакт на турскиот и на македонскиот јазик влијаел врз морфологијата на македонскиот јазик. Влијанието на турскиот јазик врз морфолошкиот систем на македонскиот јазик се гледа особено во внесување на нови суфикси како што се: -ци/-чи, -ли и -лак кои имаат синоними или еквиваленти во македонскиот јазик. Во овој труд се испитани еквивалентните суфикси на турските суфикси во македонскиот јазик.

29. Leontik, Mariya (2017). Standart Türk Dilinin Yumuşaklığı ve Ahenkliliği. Палимпсест 3- *Palimpsest 3 – Меѓународно списание за лингвистички, книжевни и културолошки истражувања - International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research*. Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. 29-39. ISSN 2545-3998.

Евалуација на трудот: Во овој труд се истражува мекоста и звучната на современиот турски јазик благодарение на вокалната хармонија, консонантската хармонија и вокално-консонантската хармонија која влијае на мелодичноста на турскиот јазик.

30. Леонтиќ, Марија (2017). Оригиналната поезија и препеаната поезија за деца како уметнички дијалог меѓу културите. *Палимпсест 4 – Меѓународно списание за лингвистички, книжевни и културолошки истражувања*. Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип. 57-63. ISSN 2545-3998.

Евалуација на трудот: Во овој труд се истражува можноста на оригиналната и на препеаната поезија за деца како уметнички дијалог меѓу културите. Различни земји и култури имаат специфични карактеристики на својата детска поезија, но сите тие имаат и заеднички карактеристики. Детската поезија се јави како потреба на децата да ги искажат своите чувства, мисли, желби, снисhta, потреби и доживувања на уметнички начин во стихови. Децата имаат потреба поезијата да ја слушаат, да ја рецитираат, да ја споделат со околината. Препевот на детската поезија овозможува читателите на одредена култура да се запознаат со чувствата, мислите и однесувањето на децата на другите култури. На овој начин оригиналната и препеаната детска поезија овозможува уметнички дијалог меѓу децата од различни земји и придонесуваат за запознавање на истите, сличните или различните вредности на културите на кои припаѓаат. Како резултат на ова, детската поезија станува уметнички дијалог меѓу децата од различни земји и култури.

31. Леонтиќ, Марија (2017). Турцизмите во лексиколошките трудови на Олга Иванова. *Македонистиката меѓу традицијата и современите предизвици*. – *Зборник на трудови од Меѓународната научна конференција одржана на 21-22 ноември 2013 год. во Скопје*. Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје. 259-266. ISSN 978-608-220-045-3.

Евалуација на трудот: Во овој труд се разгледани лексиколошките трудови на Олга Иванова во кои има голем број турцизми коишто можат да послужат како база за понатамошни истражувања.

32. Leontik, Mariya (2017). Ali Akbaş, Şiiri ve Ben. *Türk Edebiyatı. İstanbul. 529, 64-66. ISSN 1302 1893.*

Евалуација на трудот: Во овој труд е анализиран начинот на запознавање со еминентниот турски поет Али Акбаш, со неговата поезија и начинот на презентирање и преведување на неговата поезија од турски на македонски јазик.

33. Leontik, Mariya (2017). Nazım Hikmet'in Şiirleri. *Kara Zambak Edebiyat Dergisi. 4, 10-14. ISSN 2468-2861.*

Евалуација на трудот: Назим Хикмет е голем турски поет кој секој свој слободен момент го користел за пишување поезија. Во овој труд се обработени животот, книжевното творештво, поезијата на Назим Хикмет и неговото сфаќање за поезијата. Посебно внимание е посветено на начинот на кој Назим Хикмет ја создавал поезија, на неговиот јазик, стил и теми во поезијата.

34. Leontik, Mariya (2017). Türkçede Fiil Çekimi. *BAL - TAM Türklük Bilgisi 27 - Prizren, 109-127; ISSN 1452-2179.*

Евалуација на трудот: Во овој труд е истражувана конјугацијата на простите турски времиња и начини со наставките на времиња и начини кои имаат свое значење и функција.

35. Leontik, Mariya (2017). Türkçede Fiilimsiler. *HİKMET International Peer Reviewed Journal of Scientific Research. 68-81.*

Евалуација на трудот: Во овој труд се анализираат наставките за образување глаголски именки, глаголски придавки, глаголски прилози и нивните значења и функции во турскиот јазик. Во анализата се опфатени следните наставки за глаголски именки: -mAk (-mak, -mek), -mA (-ma, -me), -İş (-iş, -iş, -uş, -üiş), за глаголски придавки: -An (-an, -en), -r, (İ)r, -Ar (-ar, -er), -mAz (-maz, -mez), -AcAk (-acak, -ecek), -mİş (-miş, -miş, -muş, -müş), -Dık+I (-dik, -dik, -duk, -dük, -tik, -tik, -tuk, -tük), -AsI (-ası, -esi) и за глаголски прилози: -A...A (-a, -e), -ArAk (-arak, -erek), -İp (-ip, -ip, -up, -üp), -İncA (-ınca, -ince, -unca, -ünce), -Alİ (-alı, -eli), -mAdAn (-madan, -meden), -mAkSİzİn (-maksızın, -meksizin), -(İ)r...mAz (-r...maz, -r...mez), -ken, -Dıkça (-dikça, -dikçe, -dukça, -dükçe, -tikça, -tikçe, -tukça, -tükçe), -DİğİndA (-diğında, -diğinde, -duğunda, -dügünde, -tiğında, -tiğinde, -tuğunda, -tügünde).

36. Леонтиќ, Марија (2017). Потекло на турската лексема (х)ане/(х)ана (hane) и нејзина адаптација во македонскиот јазик како суфикс. *Зборник на трудови од Втората меѓународна научна конференција за филологија, култура и образование – ФИЛКО*. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 313-319. ISSN 978-608-244-308-9.

Евалуација на трудот: Оваа студија ги опфаќа потеклото, адаптацијата и семантиката на турската лексема *hane* како суфикс *-(x)ane/-(x)ana* во македонскиот јазик. Турската лексема *hane* во македонскиот јазик се инфилтрирала како резултат на специфични историски и културни процеси. Влијанието на турскиот јазик врз морфолошкиот систем на македонскиот јазик може да се следи и преку навлегувањето на турската лексема *hane* како суфикс *-(x)ane/-(x)ana* во македонскиот јазик. Пр. електрана, коцкарана, куглана, пирана, солана, стакларана, теретана, термоелектрана, топлана, циглана, тулана, шеќерана и сл.

37. Леонтиќ, Марија (2017). Турските суфикси во рамките на полиморфемните суфикси во македонскиот јазик. *Годишен зборник на Филолошкиот факултет 10*. Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 10, 7-15; ISSN 1857-7059.

Евалуација на трудот: Во овој труд ќе се анализираат полиморфемните суфикси со турски суфикси во македонскиот јазик. Влијанието на турскиот јазик врз морфолошкиот систем на македонскиот јазик се гледа особено во внесување на нови суфикси како што се: *-ци/-чи*, *-ли* и *-лак*. Со текот на времето овие турски суфикси се споиле со други суфикси во македонскиот јазик и ги создале полиморфемните суфикси.

38. Леонтиќ, Марија (2018). Контрастивна анализа на гласовите во турскиот и во македонскиот јазик и нивна класификација. *Палимпсест 5 – Меѓународно списание за лингвистички, книжевни и културолошки истражувања*. 43-57. ISSN 2545-3998.

Евалуација на трудот: Во овој труд е направена контрастивна анализа на турскиот и на македонскиот фонетски систем и се пронајдени нивните сличности и разлики. Модерната турска азбука содржи 29 букви, а современата македонска азбука има 31 буква. Во турскиот и во македонскиот јазик гласовите се класификуваат во две групи: вокали и консонанти. Во турскиот јазик има 8 вокали (а, е, и, о, ѓ, у, љ) и 21 консонант (б, с, џ, д, ф, г, џ, х, к, л, м, н, п, р, с, т, ѓ, ф, х, ц, ч, џ, ш).

39. Леонтиќ, Марија (2018). Зборовните класи во турскиот и во македонскиот јазик. *Годишен зборник на Филолошкиот факултет 11*. Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 11, 59-66; ISSN 1857-7059.

Евалуација на трудот: Овој труд ќе ги анализира зборовните класи во турскиот и во македонскиот јазик и ќе ги утврди нивните сличности и разлики. Во овој труд се презентираат семантичката, морфолошката и синтаксичката класификација на зборовните класи.

40. Леонтиќ, Марија (2018). Граматичката категорија падеж во турскиот јазик и негово предавање во македонскиот јазик. *Годишен зборник на Филолошкиот факултет 12*. Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 12, 9-15; ISSN 1857-7059.

Евалуација на трудот: Овој труд ќе ги анализира падежите во турскиот јазик и нивното предавање во македонскиот јазик. Современиот турски јазик ги има следните падежи: номинатив, генитив, акузатив, датив, локатив, аблатив, инструментал и екватив кои можат на различни начини да се предадат во македонскиот јазик.

41. Леонтиќ, Марија (2018). Видови реченици во турскиот јазик и нивните еквиваленти во македонскиот јазик. *Палимпсест 6 – Меѓународно списание за лингвистички, книжевни и културолошки истражувања*. 125-136. ISSN 2545-3998.

Евалуација на трудот: Синтаксата претставува збир од правила што ја формираат реченицата. Турскиот и македонскиот јазик имаат различни синтакси. Овој труд ги анализира речениците во турскиот и во македонскиот јазик и ги утврдува нивните сличности и разлики.

42. Леонтиќ, Марија (2018). Идно време во турскиот и во македонскиот јазик. *Зборник на трудови од Трета меѓународна научна конференција за филологија, култура и образование – ФИЛКО*. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, 349-360. ISSN 978-608-244-593-9.

Евалуација на трудот: Овој труд ги анализира морфолошките и семантичките карактеристики на идното време во турскиот и во македонскиот јазик и ги утврдува нивните сличности и разлики. За изразување на идно време (*gelecek zaman*) во турскиот јазик се употребува наставката „-AcAk“. Турските глаголи во идно време содржат

глаголски корен, суфикс за идно време „-AcAk“ и суфикс за лице: ben çalışacağım; sen çalışacaksın; o çalışacak; biz çalışacağız; siz çalışacaksınız; onlar çalışacaklar. Идното време во македонскиот јазик се образува со партикулата *ke* и формата на глаголот во сегашно време: јас *ke* работам; ти *ke* работиш; тој, таа, тоа *ke* работи; ние *ke* работиме; вие *ke* работите; тие *ke* работат.

43. Leontik, Mariya (2018). Osmanlı Divan Şiirinde Gazeller. II. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu. Tam Metin Kitabı. Türklerin Dünyası Enstitüsü-Ankara, 108-115. ISBN 978-605-67570-3-7.

Евалуација на трудот: Во овој труд е презентираан газелот како најомилен поетски вид во османлиската диванска поезија, неговите карактеристики во поглед на структурата и темата и неговото преведување од турски на македонски јазик.

44. Leontik, Mariya (2018). Türkçe ve Makedonca Atasözlerinin Özellikleri. *Knowledge-International Journal, Scientific Papers. Vol. 26.3.* Institut of Knowledge Management - Skopje. 771-775. ISSN 2545-4439.

Евалуација на трудот: Во овој труд *ke* се анализираат заедничките карактеристики на македонските и на турските пословици кои ја содржат материјалната и духовната култура на општествата и го отсликуваат искуството наталожено со векови.

45. Leontik, Mariya (2018). Zamirler. *BAL - TAM Türklük Bilgisi 29 - Prizren*, 69-81; ISSN 1452-2179.

Евалуација на трудот: Во овој труд се анализирани личните заменки, повратните заменки, показните заменки, прашалните заменки, неопределените заменки во турскиот јазик, нивната структура, значење и функција.

VI. Усни презентации на научни собири, симпозиуми, конференции и конгреси

46. Леонтиќ, Марија (2015). Gramer Kitaplarının Türk Dilinin Öğrenilmesinde Yararları. 20. Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu, 8.5.2015, Üsküp (20. Меѓународен симпозиум за турската култура, Скопје).

Евалуација на трудот: Со овој труд се укажа на улогата и користа на граматиките во изучувањето на современиот турскиот јазик, критериумите и методите при подготвување на книгата *Temel Türkçe Dil Bilgisi* и нејзината структура.

47. Леонтиќ, Марија (2015). Личните заменки во македонскиот и во турскиот јазик. *Научен собир на тема „Јазичната слика на светот“* во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“, 23-24.4.2015, Скопје.

Евалуација на трудот: Со овој труд се презентираа личните заменки, нивните падежи и функции во македонскиот и во турскиот јазик и нивното предавање во другиот јазик. Заменките во македонскиот јазик разликуваат номинатив, акузатив, датив и предлошки падеж, а во турскиот јазик разликуваат номинатив, акузатив, датив, локатив, аблатив, генитив, инструментал и екватив.

48. Леонтиќ, Марија (2015). Литературата за деца како модул за запознавање различни култури. *Меѓународна научна конференција на тема „Култура и идентитет – Culture and Identity“* во организација на Институт за македонска литература, 3.9.2015, Скопје.

Евалуација на трудот: Во овој труд се обработува литературата за деца која може да изгради мостови на дијалог помеѓу различни култури и да претставува основа за развој на мултикултуризмот.

49. Леонтиќ, Марија (2016). A1 и A2 заеднички референтни рамништа на Заедничката европска референтна рамка за јазици и нивната примена при подготвување учебници за учење турски јазик во Турција и во Македонија. *Прва меѓународна научна конференција „ФИЛКО“ – филологија, култура и образование* во организација на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, 8.3.2016 г.

Евалуација на трудот: Со овој труд се претставува заедничките референтни рамништа A1 и A2 (основен корисник) и нивната примена при подготвување на учебници за изучување турски јазик во Турција и во Македонија. Се презентираат темите кои се застапени во старите и во новите учебници кои се подготвени според заедничката европска референтна рамка за јазици.

50. Леонтиќ, Марија (2016). Транскрипцијата на турските имиња според стариот и според новиот Правопис на македонскиот јазик. *Научен собир на тема „Јазикот наши денешен – јазикот наши насушен“* во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“, 15.4.2016, Скопје.

Евалуација на трудот: Со овој труд се презентираа решенијата што се изложени во стариот и во новиот Правопис на македонскиот јазик при транскрипција од турски на македонски јазик, а воедно се истакна потребата од доуточнување и дополнување на правописните правила за транскрипција на турските имиња во македонскиот јазик и се изложија можни решенија.

51. Леонтиќ, Марија (2016). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programına, Karşılaştırmalı Dil Bilgisine ve Karşılaştırmalı Kültüre Dikkat Edilerek Hazırlanan “Gel Türkçeyi ve Makedoncayı Sevelim, Gel Türkçeyi ve Makedoncayı Öğrenelim! A1-A2” Adlı Kitap. 21. *Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu*, 9.5.2016, Üsküp (21-ви Меѓународен симпозиум за турската култура, Скопје).

Евалуација на трудот: Со овој труд се презентираше според кои критериуми е подготвена книгата „Gel Türkçeyi ve Makedoncayı Sevelim, Gel Türkçeyi ve Makedoncayı Öğrenelim! – Дојди да ги сакаме турскиот и македонскиот, дојди да ги научиме турскиот и македонскиот!“ која е турско-македонска книга за изучување на турскиот јазик од страна на говорителите на македонскиот јазик и за изучување на македонскиот јазик од страна на говорителите на турскиот јазик на почетно рамниште кое им одговара на нивоата A1 и A2 од Заедничката европска референтна рамка на јазиците. Оваа книга освен Заедничката европска референтна рамка на јазиците е подготвена и според меѓукултурниот пристап, контрастивната култура и контрастивната граматика.

52. Леонтиќ, Марија (2016). Преводна еквиваленција на лексичко ниво при преведување од турски на македонски јазик. *Меѓународна научна конференција на тема „Климентово дело“* на Филолошкиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, 23.6.2016.

Евалуација на трудот: Со овој труд се презентирани различните преводни еквиваленции и непостоењето на преводна еквиваленција при преведување од турски на македонски јазик и можните решенија во вакви ситуации.

53. Leontik, Mariya (2017). Türkçe ve Makedonca Atasözlerinin Özellikleri. *Uluslararası “40 Yıl Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü” Sempozyumu*, Üsküp Aziz Kiril ve Metodiy Üniversitesi Filoloji Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 19.5.2017. (Меѓународен симпозиум под наслов „40 години Катедра за турски јазик и книжевност“)

Евалуација на трудот: Со овој труд се презентираа заедничките карактеристики на турските и на македонските пословици во поглед на структурата и на темите, а притоа беа презентирани турски пословици со нивни корелати во македонскиот јазик.

54. Leontik, Mariya (2017). *Makedonya Ştip* “Gotse Delçev Üniversitesi” Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde Türkçeyi Öğrenmek ve Öğretmek için Hazırlanan ve Kullanılan Kitaplar. 8. *Uluslararası Türk Dili Kurultayı*, Ankara, 24.05.2017. (8. Меѓународен конгрес за турскиот јазик во Анкара)

Евалуација на трудот: Со овој труд се презентираа книгите кои се подготвија и се применуваат во наставата за поучување турски јазик на Групата за турски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“. Се презентираа основните карактеристики на книгите, нивната цел и примена.

55. Leontik, Mariya (2018). *Osmanlı Divan Şiirindeki Gazeller. II. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu*, Skopje, 20.4.2018. (Втор Меѓународен симпозиум за општествени науки на турскиот свет)

Евалуација на трудот: Со овој труд се презентираше развојот на османлиската диванска поезија и газелот како најомилен поетски вид, карактеристиките на газелот во поглед на структурата и темата и неговиот препев од турски на македонски јазик.

56. Леонтиќ, Марија (2018). Идно време во турскиот и во македонскиот јазик. *Трета меѓународна научна конференција „ФИЛКО“ – филологија, култура и образование* во организација на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, 26.4.2018.

Евалуација на трудот: Со овој труд се презентираа морфолошките и семантичките карактеристики на идното време во турскиот и во македонскиот јазик и нивните сличности и разлики.

57. Leontik, Mariya (2018). Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Türkçe Atasözlerinin Kullanılması. 23. Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu, Skopje, 7.5.2018. (23. Меѓународен симпозиум за турската култура)

Евалуација на трудот: Со овој труд се исложи полезноста од употребата на турските пословици при поучување на различни граматички единици од турската граматика. На симпозиумот се презентираа пословиците кои можат да се користат за поучување на турската граматика преку теорија и вежби.

58. Леонтиќ, Марија (2018). Пословиците во македонскиот и во турскиот јазик. *Меѓународен научен сбор „Денови на Благоја Корубин“* во организација на Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Скопје, 17.5.2018.

Евалуација на трудот: Со овој труд се презентираа главните карактеристиките на македонските и на турските пословици, а притоа беа приложени македонски пословици со нивен корелат во турскиот јазик.

VII. Учество во проекти

59. TEDA Projesi: Türk Kültür, Sanat ve Edebiyatının Dışa Açılma Projesi – TEDA проект: Проект на Министерството за култура и туризам на Република Турција за популаризација на турската култура, уметност и литература во странство (2017) - реализиран проект

Евалуација на проектот: Во овој проект биле вклучени Џихан Окујуџу кој е автор на книгата „Gazel Bahçesi“ (како еден од најдобрите познавачи на диванската книжевност во Република Турција), Марија Леонтиќ како преведувач, Симон Саздов како лектор (од Република Македонија) и издавачката куќа АУТОПРИНТ од Република Македонија како реализатор на проектот. Целта на проектот беше да се презентира и популаризира османлиската диванска поезија во Македонија. Проектот се реализира со објавување на двојазичната книга (турско-македонски): „Gazel Bahçesi“ – Градина со газели“ што претставува прва антологија на османлиската диванска поезија објавена во Македонија на турски и на македонски јазик.

60. Проект под наслов „Развивање на меѓукултурните прагматички истражувања и истражувањата на прагматиката на меѓујазикот и нивно поврзување со практиката“ (2018)

Евалуација на проектот: Во овој проект се вклучени Марија Кусевска, Билјана Ивановска, Нина Даскаловска, Марија Леонтиќ, Драган Донов, Наталија Поп-Зариева, Крсте Илиев и Марица Тасевска – проектот е во тек. Истражувањата предвидени со овој проект се од областа на меѓукултурната прагматика и прагматиката на меѓујазикот на изучувачите на странски јазици (англиски, германски, македонски и турски). Истражувањата ќе бидат направени во вид на компаративни студии насочени кон анализа на принципите на комуникација во посебните културни средини кои се предмет на изучување, вклучувајќи ја и македонската средина, како и во средини во кои припадници од различни култури и јазици комуницираат на еден заеднички јазик (lingua franca). Посебено ќе се истражуваат и комуникациските способности на македонските изучувачи на англискиот, германскиот и турскиот јазик. Бројот на овој вид студии во Македонија е многу мал и постои потреба од нивно зголемување и од развивање нови методи за собирање истражувачки материјал и негова обработка. Во согласност со претходно изнесеното, целите на овој проект се следните: 1. зголемување на базата на меѓукултурни и интеркултурни прагматички проучувања и проучувања на прагматиката на меѓујазикот на изучувачите на странски јазици 2. развивање современи методи за собирање и анализирање на јазичниот материјал; 3. поврзување на прагматичките истражувања со практичните потреби во општеството. Прагматичките истражувања се многу значајни за јазичното образование, креирањето курикулуми, како и за сите учесници во интеркултурната комуникација. Собраниот материјал ќе се искористи како почетна база за креирање споредбени јазични корпуси кои ќе може понатаму да се надоградува и да се прошируваат со други јазици. Јазичните истражувања врз основа на корпуси е еден од најмодерните приоди на полето на лингвистиката што кај нас сè уште не е развиен.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на сето погоре изнесено, Рецензентската комисија со огромно задоволство констатира дека кандидатката д-р Марија Леонтиќ од нејзиниот избор во вонреден професор сè до денес е профилирана во извонреден професионалец, наставник и научник и дека ја оправдала довербата која ѝ била дадена на претходниот избор.

Таа е подготвена да биде избрана во највисокото универзитетско звање.

Д-р Марија Леонтиќ е наставник која е почитувана во нејзиниот колектив и меѓу студентите, одличен научен работник, турколог, преведувач, која има голем придонес во развојот на македонската туркологија и преведувачка наука.

Д-р Марија Леонтиќ е ценет научник не само во нашата држава, туку и во Република Турција, како и пошироко на Балканот и во другите земји.

За квалитет на кандидатката, како што може да се види и од приложената табела на активности од нејзиниот последен избор, зборуваат големиот број трудови објавени во домашни и странски публикации, како и нејзините усни презентации, исто, во земјава и странство.

Д-р Марија Леонтиќ во целост и доследно ги исполнува сите критериуми на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип за избор во звањето редовен професор.

Поради сето ова, Рецензентската комисија со особено задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, а потоа и на Универзитетскиот сенат на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип да го усвои овој извештај и д-р Марија Леонтиќ да ја избере во звањето редовен професор за наставно-научната област туркологија.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Октај Ахмед, редовен професор, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје – претседател, с.р.

Д-р Назим Ибрахим, редовен професор, Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје, член, с.р.

Д-р Виолета Николовска, редовен професор, Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Табела за вреднување на активностите на д-р Марија Леонтиќ во реизборниот период од октомври 2014 год. до март 2019 год. според Правилникот за критериуми за избор во звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип (Универзитетски гласник бр. 41)

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
	Избор во звање редовен професор		50			50
	ВКУПНО					50
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1.	Монографија или научна книга Труд бр. 1	1	10	-	-	10
2.	Дел од монографија или научна книга Труд бр. 5	1	6	-	-	6
3.	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (прв автор) Труд бр. 7, 10, 16, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 44, (во земјава) Труд. бр. 9, 21, 34, 45 (во странство)	16	9	4	9	150
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови на научен собир Труд бр. 8, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 22, 23, 25, 31, 36, 42 (во земјава) Труд бр. 12, 19, 43, (во странство)	13	2	3	3	35
5.	Учество на научен собир со реферат (усно) Труд бр. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58 (во земјава) Труд бр. 54 (во странство)	12	1,5	1	2	20
7.	Рецензент на научен труд	2	1	-	-	2
	ВКУПНО					223
Р. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1.	Книга / учебник Труд. бр. 2, 3, 4	3	10	-	-	30
2.	Труд во стручно (научно-популарно) списание Труд бр. 6, 11 (во земјава) Труд бр. 32, 33 (во странство)	2	2	2	6	
5.	Учесник во научен проект	2	5	-	-	10
6.	Раководител на катедра		3			3
7.	Член на ННС на Филолошкиот факултет при УГД		2			2

8.	Член на Советот на Институтот за јазици на Филолошкиот факултет при УГД		2			2
9.	Класен раководител (согласно со Кредит-трансфер системот -ЕКТС)		4			4
	ВКУПНО					51
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					324

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ДИФЕРЕНЦИЈАЛНИ РАВЕНКИ И МАТЕМАТИКА НА ФАКУЛТЕТ ЗА ИНФОРМАТИКА ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр. 1502-67/6 од 1 април 2019 година донесена на 163. седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатика, одржана на 1 април 2019 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на вонреден професор за наставно-научната област *диференцијални равенки и математика* на Факултетот за информатика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Нова Македонија“ и „Коха“ на 20 март 2019 година и во предвидениот рок се пријави д-р Билјана Златановска, доцент.

Врз основа на приложената документација од кандидатката, чест ни е на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатика да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Билјана Златановска е родена на 2 јули 1973 година во Штип. Основно и средно образование завршува во Штип со континуиран одличен успех. Дипломира на Природно-математичкиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на Институт за математика, на 13 март 1997 година. На истиот Институт го одбранува магистерскиот труд со наслов „Динамички системи и хаос“ на 14 јули 2006 година и се стекнува со научен степен магистер на математички науки. Докторската дисертација со наслов „Динамички системи: Лоренцов систем, решавање и анализа на неговото однесување во зависност од параметрите и примена“ ја одбранува на 14 март 2014 година на Институтот за математика при ПМФ, УКИМ – Скопје и се стекнува со научен степен доктор на математички науки.

Од 1997 до 2007 година работи како професор по математика во основни и во средни училишта и како демонстратор на Рударско-геолошкиот факултет во Штип.

Во јуни 2007 година е избрана, а во јуни 2010 година е реизбрана за асистент по предметите од областа математика на Факултетот за информатика при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Во октомври 2014 година е избрана за доцент на Факултетот за информатика при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, каде што работи и денес. Во овој период одржува вежби и предавања на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Во академската 2014/2015 година е избрана за член на Комисијата за евалуација на Факултетот за информатика при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање вонреден професор

1. Доцент со Одлука број 2002-126/6 од 96. седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатика од 16.10.2014 година.
2. Доктор на математички науки.
3. Прв циклус студии – 8.64.
Втор циклус – 8.00.
4. Објавени најмалку пет рецензирани научноистражувачки трудови во соодветната област во референтна научна публикација во последните пет години.

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Референтна научна публикација	Год. на излегување и линк
1	Zlatanovska, Biljana and Dimovski, Donco	Models for the Lorenz system	Bulletin Mathématique, 42 (2). pp. 75-84. ISSN 0351-336X (print), 1857-9914 (online), pp. 75-84 Индексирано во: Mathematical Reviews (MathSciNet), Zentralblatt fur Mathematik, Реферативный журнал “Математика”, EBSCO	Публикација објавена во 2018 година; 69 години на публикување на списанието; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/21195
2	Zlatanovska, Biljana and Dimovski, Donco	Systems of differential equations approximating the Lorenz system	The Fourth Conference of Mathematical Society of the Republic of Moldova, June 28 – July 2 2017, Chisinau, Moldova, pp. 359-362	Публикација објавена во 2017 година; 4 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/18367
3	Zlatanovska, Biljana	Approximation for the solutions of Lorenz system with systems of differential equations	Bulletin Mathématique, 41 (1), ISSN 1857-9914 (online), 0351-336X (print), pp. 51-61 Индексирано во: Mathematical Reviews (MathSciNet), Zentralblatt fur Mathematik, Реферативный журнал “Математика”, EBSCO	Публикација објавена во 2017 година; 68 години на публикување на списанието; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/16926
4	Zlatanovska, Biljana and Stojkovic, Natasa and Kocaleva, Mirjana and Stojanova, Aleksandra and Lazarova Limonka and Gobubovski, Roman	Modeling of Some Chaotic Systems with AnyLogic Software	TEM Journal, 7 (2), ISSN 2217-8309 / 2217-8333 (Online), pp. 465-470 Индексирано во: Web of Science, Scopus, Copernicus, Google scholar, DOAJ, EBSCO etc.	Публикација објавена во 2018 година; 7 години на публикување на списанието; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/20140
5.	Zlatanovska, Biljana	Dynamical analysis of one two-dimensional map	Balkan Journal of Applied Mathematics and Informatics (BJAMI), 1 (2), ISSN 2545-4803, pp. 29-44	Публикација објавена во 2018 година; прва година на публикување на списанието; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/21194

6.	Tosheva, Sofija and Stojkovic, Natasa and Stojanova, Aleksandra and Zlatanovska, Biljana and Martinovska Bande, Cveta	Implementation of adaptive "E-school"	TEM Journal, 6 (2), ISSN 2217-8309 / 2217-8333 (Online), pp. 349-357 Индексирано во: Thomson Reuters, Scopus, Copernicus, Google scholar, DOAJ, EBSCO etc.	Публикација објавена во 2017 година; 6 години на публикување на списанието; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/17843
7.	Zlatanovska, Biljana and Kocaleva, Mirjana and Stojanova, Aleksandra and Stojkovic Natasa and Deleva, Eleonora	Examples of fold bifurcation in a one-dimensional systems	ITRO 2017, 22 June 2017, Zrenjanin, Serbia, pp. 211-214	Публикација објавена во 2017 година; 7 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/18207
8.	Kocaleva, Mirjana and Stojkovic, Natasa and Stojanova, Aleksandra and Krstev, Aleksandar and Zlatanovska, Biljana	Improving on teaching curriculum of Calculus 2 at Technical Faculties	IEEE Global Engineering Education Conference (EDUCON), 25-28 Apr 2017, Athens, Greece, pp. 594-601 Индексирана во: Scopus SJR (0.197)	Публикација објавена во 2017 година; 8 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/1763
9.	Zlatanovska, Biljana and Ljubenovska, Marija and Kocaleva, Mirjana and Koceva Lazarova, Limonka and Stojkovic, Natasa and Stojanova, Aleksandra	Dynamical Analysis of Two Cubic Discrete Dynamical Systems	International Conference on Information Technology and Development of Education – ITRO 2018, 29 June 2018, Zrenjanin, Republic of Serbia, pp. 82-86	Публикација објавена во 2018 година; 8 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/20352
10.	Stojanova, Aleksandra and Stojkovic, Natasa and Kocaleva, Mirjana and Zlatanovska, Biljana and Martinovska Bande, Cveta	<i>Application of VARK learning model on "Data Structures and Algorithms course"</i>	IEEE Global Engineering Education Conference (EDUCON), 25-28 Apr 2017, Athens, Greece, pp. 608-615 Индексирана во: Scopus SJR (0.197)	Публикација објавена во 2017 година; 8 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/17633
11.	Stojkovic, Natasa and Stojanova, Aleksandra and Kocaleva, Mirjana and Zlatanovska, Biljana and Karamazova, Elena	Simulation of Queuing System based on AnyLogic	ITRO 2017, 22 June 2017, Zrenjanin, Serbia, pp. 268-273	Публикација објавена во 2017 година; 7 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/18209

12.	Kocaleva, Mirjana and Zlatanovska, Biljana and Stojanova, Aleksandra and Stojkovic, Natasa and Gicev, Vlado	Wave equation with Dirichlet boundary conditions	ITRO 2017, 22 June 2017, Zrenjanin, Serbia, pp. 34-37	Публикација објавена во 2017 година; 7 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/1820
13.	Stojanova, Aleksandra and Zlatanovska, Biljana and Kocaleva, Mirjana and Miteva, Marija and Stojkovic, Natasa	“Mathematica” as a tool for characterization and comparison of one parameter families of square mappings as dynamic systems	ITRO 2016, 10 June 2016, Zrenjanin, Serbia, pp. 139-144	Публикација објавена во 2016 година; 6 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/16022
14.	Zlatanovska, Biljana and Lazarova, Limonka and Stojanova, Aleksandra	On the use of mathematica in engineering education	ITRO 2015, 26 June 2015, Zrenjanin, Serbia, pp. 103-108	Публикација објавена во 2015 година; 5 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/13489
15.	Stojanova, Aleksandra and Zlatanovska, Biljana and Kocaleva, Mirjana and Gicev, Vlado	Obtaining functions from fourier series with Matlab	A journal for information technology, education development and teaching methods of technical and natural sciences, 5 (1), ISSN 2217-7949, (проширена верзија) pp. 1-10 и ITRO 2015, 26 June 2015, Zrenjanin, Serbia, pp. 134-139	Публикација објавена во 2017 година; 5 години на публикување на списанието; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/1233
16.	Zlatanovska, Biljana and Stojanova, Aleksandra and Kocaleva Mirjana and Stojkovic, Natasa and Krstev, Aleksandar	Mathematica as program support in the integral calculations	TIO 2016 - Technics and informatics in education, 28-29 May 2016, Čačak, Serbia, pp. 403-410	Публикација објавена во 2016 година; 6 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/15877
17.	Stojanovski, Strasko and Stojkovic, Natasa and Ananiev, Jovan and Kocaleva, Mirjana and Stojanova, Aleksandra and Zlatanovska, Biljana	University Education in 21 century: Student attitudes toward high educational programs in Macedonia	ITRO 2015, 10 June 2016, Zrenjanin, Serbia, pp. 60-63	Публикација објавена во 2016 година; 6 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/16024

18.	Kocaleva, Mirjana and Stojanova, Aleksandra and Stojkovic Natasa and Zlatanovska, Biljana and Delipetrev, Blagoj	Students' attitude towards learning	14th International Conference on Informatics and Information Technologies, 07-09 Apr 2017, Mavrovo, Macedonia, pp. 26-29	Публикација објавена во 2017 година; 14 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/17641
19.	Stojkovic, Natasa and Stojanova, Aleksandra and Kocaleva Mirjana and Zlatanovska, Biljana	Simulation of M/M/n/m queuing system	ITRO 2016, 10 June 2016, Zrenjanin, Serbia, pp. 267-271	Публикација објавена во 2016 година; 6 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/16025
20.	Stojanova, Aleksandra and KocalevaMirjana and Stojkovic, Natasa and Bikov, Dusan and Ljubenovska, Marija and Zdravetska, Savetka and Zlatanovska, Biljana and Miteva, Marija and Koceva Lazarova, Limonka	Optimization models for scheduling in kindergarden and healthcare centers	Balkan Journal of Applied Mathematics and Informatics, 1 (1), ISSN 2545-4803, pp. 65-71	Публикација објавена во 2018 година; прва година на публикување на списанието; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/20318
21.	Stojkovic, Natasa and Grezova, Kristina and Zlatanovska, Biljana and Kocaleva, Mirjana and Stojanova, Aleksandra and Golubovski, Roman	Euler's Number and Calculation of Compound Interest	International Conference on Information Technology and Development of Education – ITRO 2018, 29 June 2018, Zrenjanin, Republic of Serbia, pp. 63-68	Публикација објавена во 2018 година; 8 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/20351
22.	Kocaleva, Mirjana and Zlatanovska, Biljana and Stojkovic, Natasa and Stojanova, Aleksandra	Application of Runge-Kutta and Euler methods for ODE through examples	International Conference on Information Technology and Development of Education – ITRO 2018, 29 June 2018, Zrenjanin, Republic of Serbia, pp. 21-25	Публикација објавена во 2018 година; 8 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/20350
23.	Kocaleva, Mirjana and Zlatanovska, Biljana and Stojanova, Aleksandra and Krstev, Aleksandar and Zdravev, Zoran and Karamazova, Elena	Analysis of students knowledge for the topic "Integral"	ITRO 2016, 10 June 2016, Zrenjanin, Serbia, pp.155-158	Публикација објавена во 2016 година; 6 конференција; http://eprints.ugd.edu.mk/id/eprint/16026

Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Во периодот од октомври 2014 година до март 2019 година како доцент д-р Билјана Златановска активно учествува во реализација на наставата за прв, втор и трет циклус на Факултетот за информатика, како и прв циклус на Факултетот за природни и технички науки, Машинскиот факултет и Економскиот факултет. Кандидатката е ангажирана за реализација на следниве предмети од прв циклус: Математика 1, Математика 2 и Статистика на Факултетот за природни и технички науки; Математика 1 и Математика 2 на Машинскиот Факултет; Компјутерски практикум 1: Mathematica, Компјутерски практикум 2: Mathematica, Тригонометрија, Аналитичка геометрија, Диференцијални равенки, Динамички системи и хаос, Теорија за динамички системи, Математичко програмирање на математичките студии на Факултетот за информатика; Математика 1, Математика 2 и Веројатност и статистика (Кавадарци) на Факултетот за информатика; Математика 1 на Економски факултет; Динамички системи, Теорија на хаос, Контрола на динамички системи, Напредни поглавја во инженерството (втор циклус) и Одбрани поглавја од динамички системи, Напредни поглавја од дискретни системи, Нелинеарни динамики и хаос (трет циклус) на Факултетот за информатика.

Д-р Билјана Златановска има рецензирана скрипта и рецензиран практикум по предмет за кој се избира од соодветната научна област.

- Скрипта од предавања по Тригонометрија;
- Практикум по Тригонометрија.

Д-р Билјана Златановска се јавува и како рецензент на скрипта и практикум:

- А. Крстев, З. Здравев, М. Лукаревски (2018) *Основи на оперативни истражувања*, ISBN 978-608-244-361-4 (скрипта);
- А. Крстев, З. Здравев, Е. Гелова (2018) *Основи на оперативни истражувања*, ISBN 978-608-244-360-7 (практикум);

како учебни помагала за потребите на Факултетот за информатика, како рецензент за избор во наставно-научни звања на наставници на Факултетот за информатика, ментор на дипломски работи и член на комисија за одбрана на магистерски трудови.

Д-р Билјана Златановска е главен и одговорен уредник и член на издавачкиот и редакцискиот одбор на

1. Годишен зборник на Факултетот за информатика, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип. Д-р Билјана Златановска е главен уредник и член на Редакцискиот одбор на
2. “Balkan Journal of Applied Mathematics and Informatics” – Faculty of Computer Science, University Goce Delcev - Stip.

Д-р Билјана Златановска се јавува и како рецензент на следниве списанија:

3. Годишен зборник на Факултетот за информатика, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип;
4. “Balkan Journal of Applied Mathematics and Informatics” – Faculty of Computer Science, University Goce Delcev - Stip.

Во учебните 2014/2015 (во Облешево), 2016/2017 (во Пробиштип) и 2017/2018 (во Штип) д-р Билјана Златановска е делегат на регионалните натпревари по математика во организација на Сојузот на математичарите на Република Македонија.

А) Д-р Билјана Златановска ги објавува следниве научноистражувачки трудови:

5. **Zlatanovska, Biljana** and Dimovski, Donco (2018) *Models for the Lorenz system*, Bulletin Mathématique, 42 (2), ISSN 0351-336X (print), 1857-9914 (online), pp.75-84

Во овој труд се добиени два нови системи од диференци и диференцијални равенки кои ги апроксимираат решенијата на Лоренцовиот систем таканаречени модели на Лоренцовиот систем. Дадени се и компјутерски симулации за овие два системи.

Списанието е индексирано во: **Mathematical Reviews (MathSciNet), Zentralblatt fur Mathematik, Реферативный журнал “Математика”, EBSCO.**

6. Stojanova, Aleksandra and Kocaleva, Mirjana and Stojkovic, Natasa and Bikov, Dusan and Ljubenovska, Marija and Zdravevska, Savetka and **Zlatanovska, Biljana** and Miteva, Marija and Koceva Lazarova, Limonka (2018) *Optimization models for scheduling in kindergarden and healthcare centers*, Balkan Journal of Applied Mathematics and Informatics, 1 (1), ISSN 2545-4803, pp. 65-71.

Трудот е изработен како резултат на работата спроведена на работилница од The First Modelling Week. Во овој труд се прави оптимизационен модел за справување со голем број деца и вработени во детските градинки или во дневни центри за деца. Проблемот може да се прошири и на проблемот за здравствените услуги за стари лица.

7. **Zlatanovska, Biljana** and Stojkovic, Natasa and Kocaleva, Mirjana and Stojanova, Aleksandra and Lazarova, Limonka and Gobubovski, Roman (2018) *Modeling of Some Chaotic Systems with AnyLogic Software*, TEM Journal, 7 (2), ISSN 2217-8309 / 2217-8333 (Online), pp. 465-470

Во овој труд е дадена анализа на познатите системи од диференцијални равенки на Рослер, Чуа и Чен со користење на софтверот AnyLogic.

Списанието е индексирано во: Web of Science, Scopus, Copernicus, Google scholar, DOAJ, EBSCO etc.

8. **Zlatanovska, Biljana** (2018) *Dynamical analysis of one two-dimensional map*, Balkan Journal of Applied Mathematics and Informatics (BJAMI), 1 (2), ISSN 2545-4803, pp. 29-44

Во трудот е презентирани динамичката анализа на дводимензионално пресликување преку наоѓање на фиксни точки и нивна карактеризација, визуализација на некои негови орбити и цртање на бифуркационен дијаграм.

9. Kocaleva, Mirjana and **Zlatanovska, Biljana** and Stojkovic, Natasa and Stojanova, Aleksandra (2018) *Application of Runge-Kutta and Euler methods for ODE through examples*, International Conference on Information Technology and Development of Education – ITRO 2018, 29 June 2018, Zrenjanin, Republic of Serbia, pp. 21-25

Во овој труд преку примери се опишани примените на двата методи со соодветна визуализација во Mathematica.

10. **Zlatanovska, Biljana** and Ljubenovska, Marija and Kocaleva, Mirjana and Kocava Lazarova, Limonka and Stojkovic, Natasa and Stojanova, Aleksandra (2018) *Dynamical Analysis of Two Cubic Discrete Dynamical Systems*, International Conference on Information Technology and Development of Education – ITRO 2018, 29 June 2018, Zrenjanin, Republic of Serbia, pp.82-86

Во овој труд е дадена динамичка анализа на две кубни дискретни динамички системи кои зависат од промена на еден реален параметар преку анализа и класификација на фиксните точки, анализа на периодични орбити со период два и анализа на нивните бифуркациони дијаграми. За графичката визуализација е користен Mathematica.

11. Stojkovic, Natasa and Grezova, Kristina and **Zlatanovska, Biljana** and Kocaleva, Mirjana and Stojanova, Aleksandra and Golubovski, Roman (2018) *Euler's Number and Calculation of Compound Interest*, International Conference on Information Technology and Development of Education – ITRO 2018, 29 June 2018, Zrenjanin, Republic of Serbia, pp. 63-68

Во овој труд е презентирани примената на математиката во економијата.

12. Tosheva, Sofija and Stojkovic, Natasa and Stojanova, Aleksandra and **Zlatanovska, Biljana** and Martinovska Bande, Cveta (2017) *Implementation of adaptive "E-school"*, TEM Journal, 6 (1), ISSN 2217-8309 / 2217-8333 (Online), pp.349-357

Во трудот е направена статистичка анализа на податоци добиени од тестирање на ученици од прва и од втора година средно образование за нивните постигнати резултати по предметот Информатика, пред и по користење на системот „E-училиште“. По направената анализа се добиени соодветни заклучоци.

Списанието е индексирано во: Thomson Reuters, Scopus, Copernicus, Google scholar, DOAJ, EBSCO etc.

13. **Zlatanovska, Biljana** (2017) *Approximation for the solutions of Lorenz system with systems of differential equations*, Bulletin Mathématique, 41 (1), ISSN 1857-9914 (online), 0351-336X (print), pp.51-61

Во овој труд се добиени три нови системи од диференцијални равенки кои ги апроксимираат решенијата на Лоренцовиот систем. Дадени се и примери изработени во Mathematica.

Списанието е индексирано во: Mathematical Reviews (MathSciNet), Zentralblatt fur Mathematik, Реферативниот журнал “Математика”, EBSCO.

14. Kocaleva, Mirjana and Stojkovic, Natasa and Stojanova, Aleksandra and Krstev, Aleksandar and **Zlatanovska, Biljana** (2017) *Improving on teaching curriculum of Calculus 2 at Technical Faculties*, IEEE Global Engineering Education Conference (EDUCON), 25-28 Apr 2017, Athens, Greece, pp.594-601

Во овој труд е направена статистичка анализа на податоците добиени од тестирањата на студентите од два факултети по предметот Калкулус 2, каде што наставата се одвива со класичен метод, но и комбинирање на класичниот метод со компјутерска визуализација.

Конференцијата е индексирана во: Scopus (SJR 0.197).

15. Stojanova, Aleksandra and Stojkovic, Natasa and Kocaleva, Mirjana and **Zlatanovska, Biljana** and Martinovska Bande, Cveta (2017) *Application of VARK learning model on “Data Structures and Algorithms course”*, IEEE Global Engineering Education Conference (EDUCON), 25-28 Apr 2017, Athens, Greece, pp.608-615

Во овој труд е претставен VARK модел како ефективен стил на учење, кој дава позитивни резултати кај студентите по предметот Структури на податоци и алгоритми.

Конференцијата е индексирана во: Scopus (SJR 0.197).

16. **Zlatanovska, Biljana** and Kocaleva, Mirjana and Stojanova, Aleksandra and Stojkovic, Natasa and Deleva, Eleonora (2017) *Examples of fold bifurcation in a one-dimensional systems*, ITRO 2017, 22 June 2017, Zrenjanin, Serbia, pp.211-214

Во овој труд се анализира фолд бифуркација во еднодимензионални системи, кои зависат од еден параметар. Анализата е направена преку два примери. Дадени се графичките презентации и бифуркационите дијаграми.

17. Stojkovic, Natasa and Stojanova, Aleksandra and Kocaleva, Mirjana and **Zlatanovska, Biljana** and Karamazova, Elena (2017) *Simulation of Queuing System based on AnyLogic*, ITRO 2017, 22 June 2017, Zrenjanin, Serbia, pp. 268-273

Во овој труд се користи теоријата за редефинирање на оперативните истражувања за да се анализира процесот на сервисирање во системот за редизајнирање со користење на софтвер за моделирање AnyLogic. Точноста на податоците од експериментот е потврдена со споредување на теоретските вредности.

18. **Zlatanovska, Biljana** and Dimovski, Donco (2017) *Systems of differential equations approximating the Lorenz system*, The Fourth Conference of Mathematical Society of the Republic of Moldova, June 28 – July 2 2017, Chisinau, Moldova, pp.359-362

Во овој труд од модифициран Лоренцов систем од седми ред се добиени нови системи од диференцијални равенки од трети, четврти, петти и шести ред. Со компјутерски симулации е направена споредба на локалното однесување на модифицираните системи со глобалното однесување на Лоренцовиот систем.

19. Kocaleva, Mirjana and **Zlatanovska, Biljana** and Stojanova, Aleksandra and Stojkovic, Natasa and Gicev, Vlado (2017) *Wave equation with Dirichlet boundary conditions*, ITRO 2017, 22 June 2017, Zrenjanin, Serbia, pp.34-37

Во овој труд се анализира брановата равенка со помош на компјутерски симулации во програмскиот јазик Fortran.

20. Kocaleva, Mirjana and Stojanova, Aleksandra and Stojkovic, Natasa and **Zlatanovska, Biljana** and Delipetrev, Blagoj (2017) *Students’ attitude towards learning*, 14th International Conference on Informatics and Information Technologies, 07-09 Apr 2017, Mavrovo, Macedonia, pp.26-29

Во овој труд се анализира колку правењето на поправни колоквиуми има влијание врз успехот на студентите со користење на статистичка анализа на податоците.

21. Stojanova, Aleksandra and **Zlatanovska, Biljana** and Kocaleva, Mirjana and Miteva, Marija and Stojkovic, Natasa (2016) *“Mathematica” as a tool for characterization and comparison of one parameter families of square mappings as dynamic systems*, ITRO 2016, 10 June 2016, Zrenjanin, Serbia, pp.139-144

Во овој труд со математичкиот софтвер Mathematica како програмска алатка се анализирани квадратни пресликувања како динамички системи преку карактеризација на фиксни точки, наоѓање и анализирање на периодични орбити со период 2 и анализа на бифуркационен дијаграм.

22. Kocaleva, Mirjana and **Zlatanovska, Biljana** and Stojanova, Aleksandra and Krstev, Aleksandar and Zdravev, Zoran and Karamazova, Elena (2016) *Analysis of students knowledge for the topic "Integral"*, ITRO 2016, 10 June 2016, Zrenjanin, Serbia, pp.155-158

Во овој труд ќе бидат анализирани и споредени резултатите од електронското тестирање (е-тестирање) за предметот Математика 2 во рамките на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип и Кавадарци како две одвоени групи со користење на дескриптивна статистика.

23. Stojkovic, Natasa and Stojanova, Aleksandra and Kocaleva, Mirjana and **Zlatanovska, Biljana** (2016) *Simulation of M/M/n/m queuing system*, ITRO 2016, 10 June 2016, Zrenjanin, Serbia, pp.267-271

Во овој труд е анализиран систем на чекање со конечен капацитет $M / M / n / m$. Дополнително се дава демонстрација на симулација на пазарот како пример за $M / M / n / m$ систем за редослед.

24. **Zlatanovska, Biljana** and Stojanova, Aleksandra and Kocaleva, Mirjana and Stojkovic, Natasa and Krstev, Aleksandar (2016) *Mathematica as program support in the integral calculations*, TIO 2016 - Technics and informatics in education, 28-29 May 2016, Čačak, Serbia, pp.403-410

Во овој труд е користена Mathematica во интегралното сметање.

25. Stojanova, Aleksandra and **Zlatanovska, Biljana** and Kocaleva, Mirjana and Gicev, Vlado (2015) *Obtaining functions from fourier series with Matlab*, A journal for information technology, education development and teaching methods of technical and natural sciences, 5 (1), ISSN 2217-7949, pp.1-10

Во овој труд е презентирана програма напишана во Matlab за добивање на функции од фуриевии редови. Даден е и математички доказ за добивање на една од периодичните функции што кореспондира со графичката репрезентација.

26. Stojanovski, Strasko and Stojkovic, Natasa and Ananiev, Jovan and Kocaleva, Mirjana and Stojanova, Aleksandra and **Zlatanovska, Biljana** (2016) *University Education in 21 century: Student attitudes toward high educational programs in Macedonia*, ITRO 2015, 10 June 2016, Zrenjanin, Serbia, pp.60-63

Овој труд се базира на две анкети спроведени во 2013 и во 2014 година на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, Република Македонија. Од емпириските податоци е забележано дека главниот проблем е практичното учество на студентите во наставните програми, комуникацијата со наставниот и административниот персонал и пристапот до библиотеките и литературата воопшто. Но, најголем проблем што може да се лоцира е ниското ниво на искористеност на европските програми и нивна имплементација на овој сегмент во кредит-трансфер системот.

27. Stojanova, Aleksandra and **Zlatanovska, Biljana** and Kocaleva, Mirjana and Gicev, Vlado (2015) *Obtaining functions from fourier series with Matlab*, ITRO 2015, 26 June 2015, Zrenjanin, Serbia, pp.134-139

Овој труд е скратена верзија на трудот под број 25, кој беше објавен во истоименото списание кое ги опфаќа најдобрите трудови презентирани и објавени во зборникот на трудови од конференцијата.

28. Zlatanovska, Biljana and Lazarova, Limonka and Stojanova, Aleksandra (2015) *On the use of mathematica in engineering education*, ITRO 2015, 26 June 2015, Zrenjanin, Serbia, pp.103-108

Целта на овој труд е да се демонстрира визуализација на функциите од две променливи со користење на Mathematica.

Б) Д-р Билјана Златановска учествува во работата на следниве конференции, работилници и семинари:

- 136th European Study Group with Industry (ESGI), L'Aquila, Italy, 14 May – 18 May 2018;
- First winter modelling week in Macedonia, 12-16 Feb 2018, Stip, Macedonia;
- *Ден на диференцијалните равенки*, 5.5.2017 година, Факултет за електротехника и информациски технологии, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Скопје, Македонија;

- 133th workshop European Study Group with Industry (ESGI), Bled, Slovenia, 25.09.2017 – 29.09.2017;
- IV Conference of Mathematical Society of the Republic of Moldova (dedicated to the centenary of Vladimir Andrunachievici 1917-1997), June, 28 – July, 02, Chisinau, 2017;
- International Conference on Information Technology and Development of Education – ITRO 2017, Zrenjanin, Republic of Serbia;
- iOERc – Integrating E-Learning and Open Educational Resources into Classroom, III-th workshop, Stip, R.Macedonia, 05-10.09.2016;
- iOERc – Integrating E-Learning and Open Educational Resources into Classroom, IV-th workshop, 17.10-22.10.2016 год, Втора англиска јазична гимназија, Софија, Бугарија;
- 124th workshop European Study Group with Industry (ESGI), Rome, Italy, 29.08.2016 – 02.09.2016;
- VI Congress of Mathematicians of Macedonia; Union of Mathematicians of Macedonia; 2016;
- International Conference on Information Technology and Development of Education – ITRO 2015, Zrenjanin, Republic of Serbia.

Д-р Билјана Златановска со соопштенија/постер-презентација учествува на следниве научноистражувачки собири (конференции/работилници):

29. Dusan Bikov, Marija Dvoriashyna, Umir Ertugrul, Milena Kresoja, Limonka Koceva Lazarova, Rodolfo Repetto, Tijana Stojancevic, Aleksandra Stojanova, Natasha Stojkovicj, Irena Stojkovska, Milena Veneva, Fabian Ying, Biljana Zlatanovska (2018) *Increasing efficiency of online shopping by optimizing the staff schedule*; In: The 136th European Study Group with Industry, 14 May – 18 May 2018, L'Aquila, Italy. (соопштение)
30. Kocaleva, Mirjana and **Zlatanovska, Biljana** and Stojanova, Aleksandra and Stojkovic, Natasa and Gicev, Vlado (2017) *Wave equation with Dirichlet boundary conditions*, ITRO 2017, 22 June 2017, Zrenjanin, Serbia. (постер)
31. Stojkovic, Natasa and Stojanova, Aleksandra and Kocaleva, Mirjana and **Zlatanovska, Biljana** and Karamazova, Elena (2017) *Simulation of Queuing System based on AnyLogic*, ITRO 2017, 22 June 2017, Zrenjanin, Serbia. (постер)
32. **Zlatanovska, Biljana** and Kocaleva, Mirjana and Stojanova, Aleksandra and Stojkovic, Natasa and Deleva, Eleonora (2017) *Examples of fold bifurcation in a one-dimensional systems*, ITRO 2017, 22 June 2017, Zrenjanin, Serbia. (постер)
33. **Zlatanovska, Biljana** and Dimovski, Donco (2017) *Systems of differential equations approximating the Lorenz system*, The Fourth Conference of Mathematical Society of the Republic of Moldova, June 28 – July 2 2017, Chisinau, Moldova. (соопштение)
34. Kalamar Vegi Alen and Zlatanovska Biljana and Lazarova Koceva Limonka and Simionica Mircea and Bokal Drago and Jerebic Janja (2017) *Meat sales forecasting*; In: The 133th European Study Group with Industry, 25 Sep. – 29 Sep 2017, Bled, Slovenia. (соопштение)
35. Stojanova, Aleksandra and Bikov, Dusan and Zlatanovska, Biljana and Kocaleva, Mirjana and Varbanov, Zlatko (2016) *QURAMI challenge – Estimating the waiting time*; In: The 124th European Study Group with Industry, 29 Aug – 2 Sep 2016, Rome, Italy. (соопштение)
36. **Zlatanovska, Biljana** (2016) *Approximation for the solutions of Lorenz system with systems of differential equations*, VI Congress of Mathematicians of Macedonia; Union of Mathematicians of Macedonia; 2016 (соопштение)
37. Stojanova, Aleksandra and **Zlatanovska, Biljana** and Kocaleva, Mirjana and Gicev, Vlado (2015) *Obtaining functions from fourier series with Matlab*, ITRO 2015, 26 June 2015, Zrenjanin, Serbia. (постер)
38. Zlatanovska, Biljana and Lazarova, Limonka and Stojanova, Aleksandra (2015) *On the use of mathematica in engineering education*, ITRO 2015, 26 June 2015, Zrenjanin, Serbia. (постер)

В) Д-р Билјана Златановска учествува во работата на следниве научноистражувачки проекти:

39. Integrating E-Learning and Open Educational Resources into Classroom – iOERc; Erasmus + programme, Key Action 2 – Cooperation for Innovation and the Exchange of Good Practices Strategic Partnerships for school education. (2016-2018).

Како резултатите на овој проект се објавени 4 практикуми. Таа има учествувано во изработка на следниве два:

- Zdravev, Zoran and Zlatanovska, Biljana and Krstev, Aleksandar and Stojanovic, Igor and Barbareev, Kiril (2017) *Output 3 Integrating E-Learning and Open Educational Resources into Classroom – iOERc; Erasmus + programme, Key Action 2 - Cooperation for Innovation and the Exchange of Good Practices Strategic Partnerships for school education.*
- Zdravev, Zoran and Zlatanovska, Biljana and Kocaleva, Mirjana and Krstev, Aleksandar and Barbareev, Kiril and Stojanovic, Igor (2016) *Output 2 Integrating E-Learning and Open Educational Resources into Classroom – iOERc; Erasmus + programme, Key Action 2 - Cooperation for Innovation and the Exchange of Good Practices Strategic Partnerships for school education.*

Functional Spaces, Topological and Statistical Aspects and Their Applications in Electrical Engineering. (2013-2016), University Goce Delcev, Stip, Macedonia

Стручно-апликативна и организациско-развојна дејност

Д-р Билјана Златановска има објавено труд во стручно (научно-популарно) списание:

40. Zlatanovska, Biljana and Kocaleva, Mirjana and Krstev, Aleksandar and Zdravev, Zoran (2016) *E-testing against classical testing in subject Mathematics*, Yearbook of the Faculty of Computer Science, 4 (4). ISSN 1857- 8691, pp.29-32

Во овој труд се анализира влијанието на знаењето стекнато од претходното математичко образование во корелација со знаењето стекнато од предавањата и вежбите по математика. Податоците се добиени преку тестирање студентите на класичен начин и преку електронски тестови спроведени на Moodle платформата за е-учење. На добиените резултати им е направена статистичка обработка на податоците и се донесени соодветни заклучоци.

41. Zlatanovska, Biljana (2015) *Анализа на однесувањето на едно квадратно пресликување како дискретен динамички систем*, Yearbook of the Faculty of Computer Science, 4 (4). ISSN 1857- 8691, pp.5-11

Во овој труд се анализира квадратно пресликување кое зависи од еден реален параметар. Анализата е направена од аспект на диференцна равенка, разгледувана како дискретен динамички систем: анализирање и класификација на стабилноста на неподвижните точки, постоење на орбити, и анализа на бифуркационен дијаграм. Графичките презентации се изработени во математичкиот пакет Mathematica.

42. Zlatanovska, Biljana (2015) *Динамика на линеарното пресликување $f(x)=bx+c$ на R* , Сигма, СММ (105). ISSN 1409-6803, pp.18-23

Во трудот линеарното пресликување на $R, f(x) = bx + c$ се разгледува како диференцна равенка. Неговото однесување се анализира графички и аналитички.

Д-р Билјана Златановска учествува на стручен собир со соопштение на:

43. Ден на диференцијалните равенки, со *Динамичка анализа на модифициран Лоренцов систем* на 4.5.2018 година, Факултет за информатика, Универзитет „Гоце Делчев” - Штип, Македонија

Д-р Билјана Златановска учествува во изработка на два елаборати за втор и трет циклус:

44. Пресметковно инженерство како програма за II циклус на Катедрата на применета математика.

45. Математички науки и примена како програма од III циклус на Катедрата на применета математика и Катедрата на математика и статистика.

Д-р Билјана Златановска била член на факултетски комисији:

46. Комисија за самоевалуација на Факултетот за информатика;

Д-р Билјана Златановска се јавува како претседател на организационен одбор, претседавач на сесија и презентер на семинарот:

47. Ден на диференцијалните равенки, одржан на 4.5.2018 година на Факултетот за информатика при Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на прикажаната научна, наставно-образовна и стручно-апликативна работа може да се заклучи дека кандидатката д-р Билјана Златановска е исклучително продуктивен истражувач во областа на диференцијалните равенки и математика. Од нејзините научни и стручни трудови може да се утврди дека доволно добро ги владее областите и дека досегашната работа е доволна гаранција дека ќе се развие во исклучителен истражувач.

Имајќи го предвид сето што е наведено во овој извештај, Рецензентската комисија констатира дека кандидатката д-р Билјана Златановска публикува научни трудови со оригинални резултати во референтни меѓународни списанија, активно учествува со оригинални трудови на значајни меѓународни конференции и се јавува како учесник во научноистражувачки проекти од областите на интерес. Покрај научноистражувачката дејност, кандидатката успешно реализира настава на повеќе предмети од областа на математиката на факултетите при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип на прв, втор и трет циклус студии.

Согласно со Законот за високо образование на Република Северна Македонија и Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, по деталното разгледување на комплетно доставената документација пропишана во Конкурсот, Рецензентската комисија, врз основа на изнесеното, има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за информатика при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип кандидатката д-р Билјана Златановска да ја избере за наставник во звање вонреден професор за наставно-научната област диференцијални равенки и математика.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Акад. Дончо Димовски, редовен професор, ПМФ,

Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, претседател, с.р.

Д-р Борко Илиевски, редовен професор во пензија, член, с.р.

Д-р Владо Гичев, редовен професор, Факултет за информатика, Универзитет „Гоце Делчев”, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Р. бр.	Наставно-образовна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1.	Избор во звање асистент	2	2*15=30			30
2.	Избор во звање доцент	1	30			30
	ВКУПНО					60
Р. бр.	Научноистражувачка дејност и стручно-уметнички активности	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1.	Научен труд објавен во меѓународно научно списание (единствен автор – 8, 13; прв автор – 5, 7; втор автор - 25; останати автори до 5 автори – 12; останати автори повеќе од 5 автори - 6)		2*1,3*9=23,4 2*9=18 1*6=6 1*3=3 1*0,7*3=2,1			52,5
2.	Труд со оригинални научни резултати, објавени во зборник од трудови на научен собир (во странство – 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28; во земјава - 20)	1	1*2=2	16	16*3=48	50
3.	Учество на научен собир со реферат (постер/ усно), концерт во земјава и во странство (усно во странство - 29, 33, 34, 35; постер во странство – 30, 31, 32, 37, 38; усно во земјава - 36)	1	1*1,5=1,5	4 5	4*2=8 5*1,5=7,5	17
4.	Учесник во научен проект (максимум во три проекти) (во странство – 39; во земјава – 40)	1	1*2=2	1	1*3=3	5
5.	Одбранета докторска теза	1	1*8=8			8
6.	Одбранет магистерски труд	1	1*4=4			4
7.	Уредник на научно списание (останати - 2)				1*3=3	3
8.	Член на уредувачки одбор на научно списание (останати – 1, 2)				2*1=2	2
9.	Уредник на зборник на трудови	1	1*2=2			2
10.	Рецензент на научен труд (останати – 3, 4)				7*1=7	7
	ВКУПНО					150,5
Р. бр.	Стручно-апликативна дејност и организациско-развојна дејност	Поени				
		Во земјава		Во странство		Вкупно
		број	поени	број	поени	
1.	Труд во стручно (научно-популарно) списание (41, 42, 43)	3	3*2=6			6
2.	Учество на стручен собир со реферат (усно - 44)	1	1*0,5=0,5			0,5
3.	Елаборати и експертизи (45, 46)	2	2*2=4			4

4.	Член на факултетска комисија (47)	1	1*2=2			2
5.	Претседател на организационен или програмски одбор на стручен собир (48)	1	1*2=2			2
	ВКУПНО					14,5
	ВКУПНО БОДОВИ ОД СИТЕ ОБЛАСТИ					225

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЈА ПОД НАСЛОВ „СТРУКТУРНА, ФИЗИЧКА И ХЕМИСКА КАРАКТЕРИЗАЦИЈА НА ПЕРЛИТ КАКО СУПСТРАТ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА СВОЈСТВАТА НА ПОЧВИТЕ“ ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р ВЕСНА МАРКОСКА, ПРИЈАВЕНА НА ЗЕМЈОДЕЛСКИ ФАКУЛТЕТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука број 0206-314/3 од 15 април 2019 година, донесена на 41. редовна седница на Наставно-научниот совет на докторски студии на Кампус 2 (биотехнички, техничко-технолошки и природно-математички науки) при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, одржана на 15 април 2019 година, формирана е Комисија за оценка и одбрана на докторската дисертација под наслов **„Структурна, физичка и хемиска карактеризација на перлит како супстрат за подобрување на својствата на почвите“**, пријавена и изработена од кандидатката м-р Весна Маркоска, во состав:

- проф. д-р Љупчо Михајлов - претседател,
- проф. д-р Блажо Боев - член,
- вонр. проф. д-р Јовица Васин - член,
- проф. д-р Кирил Лисичков - член, екстерен ментор,
- проф. д-р Рубин Гулабоски - член, ментор.

Комисијата во наведениот состав, по прегледувањето на докторската дисертација, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација под наслов **„Структурна, физичка и хемиска карактеризација на перлит како супстрат за подобрување на својствата на почвите“** доставена од м-р Весна Маркоска е напишана на 222 страници, со вообичаен проред, каде што се вклучени 2 карти со локација на профилите, 105 табели, 45 графикони, 20 слики, 194 литературни цитати и ги содржи следниве поглавја: **ВОВЕД** (примена на перлит, градежни и индустриски апликации, примена на супстрат перлит во земјоделство, општо за супстрати, нивно значење, функции и карактеристики на супстратите во земјоделството, примена на супстрат перлит во земјоделски апликации (9 страници); **2. ПРЕГЛЕД НА ЛИТЕРАТУРА** (10 страници); **3. ЦЕЛ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО** (1 страница); **4. МАТЕРИЈАЛ И МЕТОД НА РАБОТА** (5 страници); **5. РЕЗУЛТАТИ** (143 страници); во овој дел на докторската работа се извршени голем дел на испитувања на составот, структурата и својствата на перлитот. Притоа, извршена е карактеризација на суровината перлит, направена е хемиска анализа на суровина перлит, XRD анализа на природен и експандиран перлит, направени се испитувања со скенирачка електронска микроскопија SEM на експандиран перлит, а претставен е и микроскопски опис на структурата на перлитот. Покрај тоа, направени се и морфолошки и микроструктурни карактеристики на перлит. Направени се и микроскопски испитувања на перлит со трансмисиона поларизациона метода, како и детерминација на експандиран перлит. Извршени се дополнителни анализи на перлитот со диференцијално термичка и термо-гравиметриска анализа (ТГА), инфрацрвена спектроскопија. Покрај тоа, испитани се и карактеристиките на флувијатилната почва, хидрогената црница и тресет како супстрат, а опишани се и општите карактеристики на почвите. Притоа, кај флувијатилна почва се испитани општите карактеристики, морфолошките својства, анализирани се хемиските својства на флувијални (алувијални) почви, физички својства на флувијални (алувијални) почви, хидрогена црница (глеисол), mollic vertic gleysol, морфолошки својства. Покрај тоа, анализирани се и физичките и хемиските својства, како и општите карактеристики на тресет, во присуство на супстрат перлит, тресет и почвени медиуми. Испитани се и својствата на флувијатилна почва и

хидрогена црница и нивните соодноси, густината на почвените типови и супстратите, вистинската и привидна фактичка густина, својствата на водопропустливост (движење на водата), порозност, ретенциски воден капацитет (RVK), ретенција и ретенциони криви, а анализирани се и резултатите од хемиски својства на супстрат перлит, тресет почвени медиуми: флувијатилна почва и хидрогена црница и нивните соодноси. Покрај тоа, направени се експерименти за определување на хумус и азот, рН на растворот, содржина на соли, капацитет на атсорпција на катјони, тотален капацитет $\text{cmol}(+)\text{kg}^{-1}$ (Т), содржината на вкупните базични јони (S), содржината на процентот на базичните јони (V), содржината на базичните јони Ca^{2+} , содржината на базичните јони Mg^{2+} , содржина на Na^{+} $\text{cmol}(+)\text{kg}^{-1}$; $\text{H}^{+} + \text{Al}^{3+}$ cmol/kg , составот на разменливи катјони атсорбирани јони во проценти, производни својства на перлит). 6. ДИСКУСИЈА (38 страници); во овој дел од докторската дисертација дискутирани се резултатите од анализите на физичките својства на супстрат перлит, како и од почвените типови флувијални (алувијални) почви, хидрогена црница и тресет. Притоа, како главни својства дискутирани се резултатите од густината на почвата/супстрат (вистинска и фактичка), порозност, ретенцискиот воден капацитет, физиолошка достапна влага, водопропустливост (движење на водата), ретенција и ретенциони криви, хемиски својства на супстрат перлит, почвени типови алувијална почва, хидрогена црница и тресет, хумус и азот, реакција на почвен растворот (рН), содржина на соли, капацитет на атсорпција на катјони, капацитет на размена атсорпција на катјони, содржината на вкупните базични јони, содржина на $\text{Na}^{+}\text{cmol}(+)\text{kg}^{-1}$, $\text{H}^{+} + \text{Al}^{3+}$ cmol/kg). 7. ЗАКЛУЧОК (9 страници); КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА (REFERENCES) (12 страници).

Во поглавјето **ВОБЕД** кандидатката ги дефинира термините за значење на темата која се обработува. Посветува внимание на главниот проблем со кој детално се занимава. Образложено е значењето на темата во која се обработува и посветува внимание на одделни централни поими што се прецизно разработени во докторската дисертација. Кандидатката го истакнува основниот проблем на истражувањето, дефиниран на основни досегашни осознавања и резултати на истражувања од други автори. Во рамките на ова поглавје кандидатката одвојува 4 поглавја во што се обработени општите поими за суровината перлит, примена на супстрат перлит во земјоделството, нивно значење, функции и карактеристики на супстратите во земјоделството. Според тоа кандидатката укажува на актуелноста на темата и значењето на истражувањето.

Во поглавјето **ПРЕГЛЕД НА ЛИТЕРАТУРА** кандидатката детално ги опишува досегашните истражувања и добиените резултати од автори што работат на таа проблематика многу слична од оваа докторска дисертација. Голем број светски автори во своите истражувања ја истакнуваат примената на различни комерцијални апликации на експандиран и суров перлит. Кандидатката во литературните податоци наведува на досегашните истражувања за ефективноста на супстратот перлит како медиум или подобрувач на почва кој обезбедува соодветна поволна средина и поволни физички и хемиски својства за ефикасно обезбедување на хранливи материи. Притоа истакнува и значајни литературни извори, преку голем број научни трудови што ја покажуваат погодноста на перлитот како супстрат.

Во поглавјето **ЦЕЛ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО** кандидатката јасно ја дефинира поставената цел. Главниот фокус на оваа истражување го насочува во насока да се утврди влијанието на перлитот како супстрат за подобрување на својствата на почвените типови, како што се водно-воздушниот капацитет, како и подобрување на некои од хемиските својства. Прецизно е образложен научниот и практичниот придонес од резултатите што се очекуваа од ова истражување.

Во поглавјето **МАТЕРИЈАЛ И МЕТОД НА РАБОТА** кандидатката систематски, детално и правилно ги дефинира планот и програмата на експерименталните истражувања. Тие се поделени на теренски и лабораториски. Анализирани се примероци од суровината и супстратот перлит, почвите и тресетот во различни соодноси претставени со формулација на ознаки. За карактеризација на користената суровина перлит во експандирана форма, кандидатката ги применува следните аналитички методи и техники: хемиска анализа, микроскопски испитувања SEM, трансмисиона поларизациона метода, термогравиметриска анализа DTA и TG, FTIR, XRD. За определувањето на капиларниот потенцијал го

применува методот на примена на притисок со Bar extractor за определување на ретенција на влага при 0.1 bar (pF - 2); 0.33 bar (pF - 2.54); 1 bar (pF - 3); за определување на ретенција на влага во перлитот, почвите и тресетот при повисоки притисоци ги применува методот на Richard (Porous plate extractor), 6.25 bar (pF - 3.90); 11 bar (pF - 4.04) и 15 bar (pF - 4.2). Беа определени и хигроскопна влага, вистинска фактичка (ϕ g/cm³), привидна (ϕ_{ϕ} g/cm³) густина, водопропустливост, (EC) – електричен кондуктивитет, pH (реакцијата) на растворот, леснодостапниот фосфор и калиум, разменливите киселински катјони (H⁺ и Al³⁺), екстракцијата на разменливите катјони (Ca²⁺, Mg²⁺, K⁺, Na⁺).

Испитувањата беа анализирани според општоприфатени методи, што овозможуваат да се добијат реални и логични проверени резултати. Притоа, кандидатката користела и адекватна методологија за статистичка обработка и презентација на добиените резултати. Со статистичка анализа на собраните податоци е направена дескриптивната процедура за анализа на фреквенциите и дисперзијата на податоците зависно од факторите на влијанија. Добиените резултати се претставени како просек \pm стандардна девијација од аритметичката средна вредност. Со помош на општиот линеарен модел, мултиваријантна постапка, го испитувала влијанието на независните (фактор) променливи и нивната интеракција врз средните вредности на различните групирања од физичките и хемиските својства на испитуваните варијанти.

Во поглавјето РЕЗУЛТАТИ кандидатката м-р Весна Маркоска детално го објаснува најобемниот дел од докторската дисертација. Добиеани се резултати што се јасни недвосмислени, илустративно погодни и прегледни во табели, графикони, скици. Тие се објаснети и текстуално со прецизно истакнати важни факти. Прецизно и детално е образложена карактеризацијата на суровината перлит со примена на адекватни анализи, методи и техники: хемиски анализа, рендгенската дифракција (XRD), која дава анализа на структурата на кристалните супстанции на суровината перлит, потоа применета е скенирачка електронска микроскопија (SEM) на експандиран перлит, микроскопски испитувања на перлит со трансмисиона поларизациона метода, диференцијално термичка и термо-гравиметриска анализа, користени се и аналитички техники со инфрацрвена спектроскопија на примерок од суров и примерок на експандиран перлит. Притоа во рамките на оваа поглавје кандидатката дава приказ во прегледна табела каде што за секој профил од почва се означени: локацијата, географската положба, надморската височина, инклинацијата, експозицијата и вегетацијата. Потоа ги истакнува општите карактеристики на испитуваните почви. Во понатамошното излагање претставени се резултати од определените физички својства на супстратот перлит, флувијатилна почва, хидрогена црница, тресет и нивните варијанти од различни соодноси. Добиените резултати се јасно интерпретирани со примена на адекватна статистичка анализа на влијанието на независните (фактор) променливи и нивната интеракција врз средните вредности на различните групирања од физичките и хемиските својства на испитуваните варијанти во различни соодноси на флувијатилната почва, хидрогената црница и тресетот, во следните комбинации: перлит (П) 20%; 30%; 50%; 70%; 80% од волумен) и 100% перлит. Флувијатилна почва (Аа) 80%; 70%; 50%; 30%; 20% од волумен) и 100% флувијатилна почва. Хидрогена црница (Аб) 80%; 70%; 50%; 30%; 20% од волумен) и 100% хидрогена црница. Тресет (Т) 80%; 70%; 50%; 30%; 20% од волумен) и 100% тресет. За оние променливи каде што F-вредноста покажала статистичка значајност, дополнително е применет post-hoc тест и тоа Бонферони-тестот (Bonferoni). Со него беа оценети разликите меѓу специфичните средни вредности на паровите во мултипната споредба за факторите вклучени во моделот.

Во поглавјето ДИСКУСИЈА кандидатката мошне студиозно проучено ги објаснува резултатите од добиените истражувања. Своите резултати коректно ги споредила и продискутирала со резултатите што ги добиле авторите од нивните истражувањата што се слични и поврзани со таа проблематика. Јасно е истакнато значењето на перлитот како супстрат скоро во сите анализирани варијанти во различни соодноси. Од резултатите што се добиени во ова истражување може да се забележи силно позитивно влијание на перлитот врз подобрување на физичките и хемиските својства на почвите. Најзабележително влијание на перлитот се покажа особено кај стабилноста на порозниот систем, вкупната порозност, како и кај односот меѓу макро и микро порите. Значително се подобри особено

порозните својства кај почвениот тип хидрогена црница. Зголемувањето на вкупната порозност кај хидрогената црница влијае врз зголемување на присуството на кислород, а со тоа и на микробиолошката активност. Поголемото присуство на аерациони пори како резултат на перлитот кај овој почвен тип влијае директно врз хидротехничките мелиорации. Кандидатката јасно ги истакнува и предностите на практичната примена на добиените резултати за подобрување на својствата на почвите со примена на перлит. Правилно е дефинирана и причината на добиените резултати што покажуваат дека е остварена и реализирана поставената цел, која претставува потврда на основните претпоставки на истражувањата во докторската дисертација.

На крајот, врз основа на добиените резултати од целокупното истражување и нивната правилна дискусија во поглавјето ЗАКЛУЧОК, кандидатката сублимира 14 конкретни заклучоци што резултираат од примената на соодветни методи на истражување, одлично познавање и обработување на истражуваната проблематика, а сето тоа е поткрепено со консултирање на обемна научна литература од домашни и светски истражувачи.

Во поглавјето КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА кандидатката наведува исправно цитирани автори, со години, наслови, списанија, волумени, броеви, страници и извори на научни и стручни публикации. Вкупно се цитирани 194 литературни извори, претежно автори кои се занимаваат и ја истражуваат таа проблематика, која е многу слична со проблематиката на оваа докторска дисертација. Повеќето цитирани трудови се објавени во светски признати научни рецензирани списанија.

Докторската дисертација е работена под менторство на проф. д-р Рубин Гулабоски, редовен професор на Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, одреден за интерен ментор и проф. д-р Кирил Лисичков, редовен професор при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, одреден за екстерен ментор. Оваа докторска дисертација обработува актуелна тема и содржи податоци од истражувања и литература што се карактеризираат со висок степен на научна и апликативна вредност. Ваков вид на обемни истражувања од областа на земјиштето и хидрологијата не се спроведувани досега во Македонија, поради што оваа докторска дисертација претставува значаен и оригинален научен придонес во областа на земјоделството. Од наведените аргументи може да се констатира дека докторската дисертација која е предмет на овој рецензентски извештај претставува голем придонес во науката и праксата во областа на земјоделството кај нас и пошироко во регионот.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Комисијата за оценка и одбрана детално ја разгледа докторската дисертација со наслов „Структурна, физичка и хемиска карактеризација на перлит како супстрат за подобрување на својствата на почвите“ изработена и доставена од м-р Весна Маркоска и донесе заклучок дека оваа докторска дисертација претставува оригинален и самостоен научен труд. Темата досега не е обработувана во Македонија, истата е актуелна, едукативна, има високозначајна апликативна вредност, при што е даден позитивен научен придонес. Докторската дисертација е прецизно дефинирана, јасно оформена, јазично, стилски и технички изработена соодветно на образложението наведено во темата и во потполност ја отсликува истражуваната материја.

Комисијата за оценка и одбрана констатира дека кандидатката во текот на истражувањето успешно ги реализирала поставените цели во докторската дисертација, односно извршила темелно и детално истражување. Добиените резултати се статистички обработени и толкувани логично, оптимално и разбирливо на високо академско ниво.

Како потврда за стручната и научната значајност на темата на оваа докторска дисертација се прифатените и објавени трудови од научноистражувачка дејност при изработувањето на докторската дисертација:

1. Vesna Markoska, Velibor Spalevic and Rubin Gulaboski. A research on the influence of porosity on perlite substrate and its interaction on porosity of two types of soil and peat substrate. DOI: 10.17707/AgricultForest.64.3.02. Agriculture & Forestry, Vol. 64 Issue 3: 15-29, 2018.

2. Vesna Markoska, Velibor Spalevic, Kiril Lisichkov, Katerina Atkovska and Rubin Gulaboski. Determination of water retention characteristics of perlite and peat. DOI: 10.17707/AgricultForest.64.3.10. Agriculture & Forestry, Vol. 64 Issue 3: 113-126, 2018.

3. Vesna Markoska, Kiril Lisichkov, Blazo Boev, Rubin Gulaboski. The influence of the perlite as a substrate for improving on some water properties on the fluvial soil with an application of retentional curves. Journal of Agriculture And Plant Sciences, JAPS, Vol 16, No. 1, pp. 73-82, 2018.

Согласно со горенаведеното, Комисијата за оценка и одбрана има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на докторски студии на Кампус 2 да ја прифати позитивната рецензија на докторската дисертација со наслов „Структурна, физичка и хемиска карактеризација на перлит како супстрат за подобрување на својствата на почвите“, изработена од кандидатката м-р Весна Маркоска, и да одобри јавна одбрана на истата.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Љупчо Михајлов, редовен професор,

Земјоделски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, с.р.

Д-р Блажо Боев, редовен професор, Факултет за природни и технички науки. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, с.р.

Д-р Јовица Васин, вонреден професор, Институт за ратарство и повртарство - Нови Сад. Р. Србија, с.р.

Д-р Кирил Лисичков, редовен професор, Технолошко-металуршки факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, с.р.

Д-р Рубин Гулабоски, редовен професор, Земјоделски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

**НА „СКРИПТА ПО ПРЕДМЕТОТ ЕВРОПА ВО 20 ВЕК“ ОД ДОЦ. Д-Р ОЛИВЕР
ЦАЦКОВ, ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр.0801-2/2 од 129. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки, одржана на 6.2.2019 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Ѓорѓи Малковски, Институт за национална историја, УКИМ, Скопје;
- проф. д-р Михајло Миноски, Филозофски факултет, УКИМ, Скопје,

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „Скрипта по предметот Европа во 20 век“ од доц. д-р Оливер Цацков, наменет за студентите на прв циклус студии на Факултетот за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот по предметот Европа во 20 век е од областа на историја на новиот век. Во ракописот насловен како „Скрипта по предметот Европа во 20 век“ авторот се фокусира на хронолошкиот ред на клучните настани и личности од историјата на Европа во 20 век. Преку системска и продлабочена анализа на елаборираниот материјал во скриптата, авторот успеал на конзистентен начин да ја структурира материјата, опфаќајќи ги базичните настани и процеси во Европа кои ја детерминирале историјата на континентот, како и реперкусиите врз Европа од светските процеси во периодот од Првата светска војна, меѓувоенниот период, глобалната Втора светска војна, поствоенниот период и создавањето на блоковите, студената војна, како и причините и последиците од падот на Берлинскиот ѕид.

При изработката на скриптата авторот тргнува од однапред структуриран концепт на пишување и истиот во континуитет го применува на сите прашања коишто се теми на проучување во скриптата. Концептот по којшто авторот пишува се базира на следниве хронолошки аспекти на обработување на материјата и тоа: историјата на Европа за време на Првата светска војна, периодот помеѓу двете светски војни, Европа за време на Втората светска војна, поствоена Европа до периодот на паѓањето на Берлинскиот ѕид.

Општи податоци за ракописот: „Скрипта по предметот Европа во 20 век“ е наменета за студентите на прв циклус за студентите на студиската група Историја на Факултетот за образовни науки. Предметот има статус на задолжителен предмет, со фонд на часови 3+2+1, и носи 8 кредити и е предвиден за 6 семестар. Врз основа на овие параметри, авторот ја подготвил содржината и структурата на скриптата, водејќи сметка за компатибилноста со наставната програма што ја изучуваат студентите.

Со објавувањето на оваа скрипта студентите од студиската група Историја при ФОН ќе имаат можност материјалот предвиден во наставниот курикулум по предметот Европа во 20 век да го совладаат на поедноставен начин, преку проучување на хронологијата на најглавните настани во текот на историјата на Европа во 20 век. Овој начин на пишување на ракописот им дава можност на студентите полесно да ги совладаат и разберат сложените настани низ кој помина Европа во текот на 20 век.

Податоци за обемот на ракописот: „Скрипта по предметот Европа во 20 век“ има 125 страници, напишани во А4, со фонт на букви Arial и големина 11. Во неа има и 14 карти, како и 13 слики. Обемот на содржината ги задоволуваат критериумите според бројот на часовите и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип.

Краток опис на содржината: Основниот текст содржи 12 поглавја. Авторот го структурирал материјалот почнувајќи од политичко-економските и општествените состојби во Европа непосредно пред избувнувањето на Првата светска војна. Со ова на студентите им се предочува сликата на Европа во периодот кога од картата на Европа се брише постоењето на Османлиското Царство, а во исто време се цртаат новите граници на Балканот. Истовремено се објаснува и каков бил односот на големите европски држави кон овој дел на Европа во однос на економското експатирање. Исто така, ова поглавје ја разработува состојбата во Европа непосредно пред избувнувањето на Првата светска војна, најважните фронтови во истата, со посебен акцент на Македонскиот фронт кој беше клучен за исходот на војната, а со тоа и иднината на Европа. Второто поглавје ја разработува политичко-економската состојба во Европа непосредно по завршувањето на Првата светска војна, односно мировните договори што се одржаа по тој повод во Париз. Завршувањето на војната не значело и крај на проблемите во Европа. Авторот во поглавјето ја опишува тешката економска криза што ја погодува Европа, криза којашто беше иницијалната каписла за издигнувањето на фашизмот и нацизмот на европската сцена.

Европа била исправена пред нови и тешки предизвици кои ќе ја втурнат во нова овој пат уште поголема криза, која ќе ја изроди Втората светска војна. Третата и четвртата глава детално ги разглобуваат причините за избувнувањето на војна на европското тло. Европа која сè уште не била закрепната од последиците од Првата светска војна била исправена пред конфликтот познат како Втора светска војна. Авторот хронолошки и сублимирано го објаснува сè она низ што поминува Европа во текот на овој глобален конфликт. Состојбите во Европа непосредно по завршувањето на Втората светска војна се тема на петтото поглавје. Состојбата во Европа непосредно по завршувањето на Втората светска војна, како и потеклото и причините за Студената војна, како и важните настани кои ја одбележаа истата. Формирањето на воените сојузи како директен резултат на тензиите меѓу Истокот и Западот произведени од страна на Студената војна е темата на шестото поглавје од скриптата. Понатаму во поглавјето е разработено како се создавала новата односно обединета Европа. Како и хронологија -развиток на заедничката надворешна и безбедносна политика на ЕУ до Маастришкиот договор. Седмото поглавје го разгледува распаѓањето на колонијалниот европски систем. Имено, кон крајот на педесеттите и почетокот на шеесеттите години се распадна колонијалниот систем кој европските земји им го наметнаа на земјите од Третиот свет. Но распаѓањето на колонијалниот систем не значело дека земјите од Третиот свет можат слободно да ја одредат својата политичка ориентација. Најеклатантен пример е создавањето на Комонвелтот, создаден од страна на Британците. Простор во поглавјето е отстапен и на Движењето на неврзаните во чие градење активно учествува европската држава Југославија. Предавањето седум го најавува новиот бурен период кој бил надвиснат над Европа - Источна Европа и паѓањето на Берлинскиот ѕид. Авторот во ова поглавје пишува и за крајот на Студената војна и новите перспективи и предизвици пред кои била исправена Европа, а особено земјите од Источна Европа. Авторот во деветтото поглавје ги разработува општествено-економските, социјалните и културните карактеристики на Балканот по Втората светска војна и кризни ситуации во Европа. Особено поради тоа што овој дел од Европа идеолошки бил под силно влијание на СССР, влијание кое оставило силен белег во развојот на овие држави. Десеттото поглавје пак го отсликува Балканот како средиште на настаните кои кон крајот на деведесеттите години од 20 век ќе доведат до онаа што било незамисливо во обединетата и силно економски и демократски развиена Европа - Крвавиот конфликт во СФРЈ. На овој конфликт е посветено 10. поглавје од скриптата. Во него хронолошки се наведуваат сите оние настани кои ќе доведат до тоа Европа да биде повторно во центарот на вниманието на светската јавност, овој пат со тоа што во нејзиното срце се одвивало нешто за кое се мислело дека никогаш нема да се повтори. Егзодус, масовни убиства, блокади, спалување на градови и села. Поентирајќи со тоа дека Европа својот 20 век го заврши онака како што и го почна, со војна. Последното поглавје авторот го посветува на Македонија и на нејзиниот пат кон европското семејство.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Материјалот анализиран и елабориран во „Скрипта по предметот Европа во 20 век“ ги задоволува потребите на Наставниот план и програма по предметот Европа во 20 век.

Според начинот на којшто овој материјал е структуриран, презентира и елабориран, ова учебно помагало ги исполнува стандардите на скрипта поради што сметаме дека ќе им биде од голема корист на студентите на Факултетот за образовни науки - студиска група Историја во совладувањето на наставната материја по предметот Европа 20 век.

Авторот успеал со прецизен начин користејќи референтна литература да ја презентира материјата и истата наведената хронологија да ја сумира во една целина која јасно го отсликува 20 век во Европа. При совладувањето на ова материја студентите мора да имаат на располагање јасен, добро конципиран и хронолошки материјал во една чиста конотација на историските процеси кои го одбележале 20 век.

Токму ова авторот успеал да го постигне. Одвојувајќи го битното од помалку битното, без да се запостави кој било важен сегмент од историјата на Европа, на мислење сме дека со оваа скрипта авторот ќе ја постигне главната цел да придонесе во процесот на полесно и систематско совладување на материјата од страна на студентите. За истакнување е фактот дека авторот водел сметка за сите аспекти на постигнувањето на целта поставена при пријавувањето на овој труд.

Земајќи го сето ова предвид, на мислење сме дека овој материјал ги исполнува сите стандарди на „Скрипта по предметот Европа во 20 век“ и за таа цел му предлагаме на Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки при УГД во Штип да ја усвои рецензијата и да го одобри издавањето на оваа интерна скрипта во е-библиотеката на УГД како електронска верзија на рецензирана скрипта предвидена во програмата на прв циклус студии на групата Историја на Факултетот за образовни науки при УГД - Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Д-р Ѓорѓи Малковски, редовен професор, с.р.

Д-р Михајло Миноски, редовен професор, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

**НА „ПРАКТИКУМ ПО ПРЕДМЕТОТ ЕВРОПА ВО 20 ВЕК” ОД ДОЦ. Д-Р
ОЛИВЕР ЦАЦКОВ, ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр.0801-2/2 од 129. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки, одржана на 6.2.2019 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Горѓи Малковски, Институт за национална историја, УКИМ, Скопје;
- проф. д-р Михајло Миноски, Филозофски факултет, УКИМ, Скопје,

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „Практикум по предметот Европа во 20 век” од доц. д-р Оливер Цацков, наменет за студентите на прв циклус студии на Факултетот за образовни науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за образовни науки го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот по предметот Европа во 20 век е од областа на историја на новиот век. Истиот е насловен како „Практикум по предметот Европа во 20 век” и во него авторот се фокусира на хронолошки ред на клучните настани и личности од историјата на Европа во 20 век преку соодветни вежби кои ги следат главите во скриптата со истоимениот наслов. При изработката на практикумот, авторот тргнува од однапред структуриран концепт на пишување и истиот во континуитет го применува на сите прашања коишто се теми на проучување во скриптата. Концептот по којшто авторот ги селектира вежбите е базиран на следниве хронолошки аспекти на обработување на материјата и тоа: историјата на Европа за време на Првата светска војна, периодот помеѓу двете светски војни, Европа за време на Втората светска војна, поствоена Европа до периодот на паѓањето на Берлинскиот ѕид.

Општи податоци за ракописот: Практикумот „Европа во 20 век“ е наменет за студентите на прв циклус, на студиската група Историја на Факултетот за образовни науки. Предметот има статус на задолжителен предмет, со фонд на часови 3+2+1, и носи 8 кредити и е предвиден за VI семестар. Врз основа на овие параметри, авторот ја подготвил содржината и структурата на практикумот, водејќи сметка за компатибилноста со наставната програма што ја изучуваат студентите.

Податоци за обемот на ракописот: „Практикум по предметот Европа во 20 век” има 50 страници напишани во А4, со фронт на букви Arial и големина 11. Во истиот има 4 карти. Обемот на содржината ги задоволуваат критериумите според бројот на часовите и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев”- Штип.

Краток опис на содржината: Структурата на практикумот содржи 12 тематски целини.

Во првата тематска целина студентот има 3 задачи. Првата е да ја опише политичко-економската, како и општествената состојба во Европа на крајот од 19 век како вовед во случувањата што следат на почетокот на 20 век. Втората задача е да напишат есеј во кој преку свои ставови и размислувања ќе образложат како можел да се спречи најголемиот дотогаш познат глобален конфликт познат како Прва светска војна. Третата задача е преку истражување да ги воочат новитетите во однос на оружјето со кое се водела Првата светска војна.

Втората вежба започнува со тоа што студентите ќе направат анализа како можела да се спречи појавата на фашизмот и нацизмот на политичката сцена во Европа. Периодот

понеѓу двете светски војни е период во кој има експанзија на науката, уметноста, културата. Она што како задача треба да го сработат студентите е да ги наведат најважните откритија во областа на науката и техниката и најрепрезентативните претставници од книжевноста, уметноста кои твореле во наведениот период. Како трета задача е наведено студентите да пронајдат 10 слики по сопствен избор од личности, настани или градови кои ќе го претстават периодот помеѓу двете светски војни.

На третата вежба е претставена нема карта на Европа на која студентите преку означување со стрелки треба да го покажат движењето на војските на Рајхот кон земјите кои ги окупирале во почетокот на Втората светска војна, така што во втората вежба ќе направат профил на личностите на Хитлер, Сталин и Черчил, кои во тој период биле носители на политичките одлуки во Европа. Во трета вежба, од третата тематска целина, студентите треба да направат анализа за тоа како војните кои се воделе на Пацификот во Африка и во Азија влијаеле на политичката и на воената ситуација во Европа.

Нема карта на Европа на која студентите треба да наведат војна од Втората светска војна по сопствен избор и да ја објаснат е тема на четвртата вежба. Во оваа вежба студентите треба да напишат за последиците од Втората светска војна на местата од каде што доаѓаат.

Петтата вежба почнува со анализа за тоа што можело да се направи да се избегне Студената војна, а на нејната карта на Европа да ја нацртаат замислената линија позната како „железна завеса“. Во истата тематска единица треба и да истражат како и зошто се појавиле терористичките движења низ Европа по завршувањето на Втората светска војна.

Анализа на Шумановата декларација е предмет на шестата вежба, во која студентите треба да ја образложат и улогата на САД во односите со поствоена Европа и како последна вежба од оваа тематска единица е на нејната карта од Европа да се означат со буквите Н и В земјите кои припаѓале на Варшавскиот и НАТО пактот.

Дали Европа само формално се откажала од своите колонии или во суштина не се променило ништо е предметот на анализа на студентите во седмата вежба, а воедно и да напишат хронологија на конференциите на Движењето на неврзаните.

Осмата вежба е посветена на анализа на документарниот филм „The Cold war 1945-1950“, кој студентите ќе го анализират и ќе дискутират за неговата содржина.

Деветтата вежба се однесува на истражување на најкарактеристичните политички настани кои се случувале во Европа во периодот од 1950 до 1989 година.

Компаративна анализа на земјите од Балканот со акцент на авторитарното владеење на нивните лидери е темата на десеттата вежба.

Во претпоследната вежба студентите треба да дебатираат дали и како можеше Европа да го спречи крвопролевање во СФРЈ и последната вежба е посветена на тоа студентите да направат еден сумарен приказ низ што помина нашата држава во 20 век.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Материјалот анализиран и елабориран во „Практикум по предметот Европа во 20 век” ги задоволува потребите на Наставниот план и програма по предметот Европа во 20 век.

Според начинот на којшто овој материјал е структуриран и презентираан ова учебно помагало ги исполнува стандардите на практикум, поради што сметаме дека ќе им биде од голема полза на студентите на Факултетот на образовни науки - студиска група Историја во совладувањето на наставната материја по предметот Европа во 20 век.

Авторот успеал на прецизен начин да го синтетизира она што како текст го содржи практикумот. Токму ова авторот успеал да го постигне. Одвојувајќи го битното од помалку битното, без да се запостави кој било важен сегмент од историјата на Европа, на мислење сме дека со оваа скрипта авторот ќе ја постигне главната цел - да придонесе во процесот на полесно и систематско совладување на материјата од страна на студентите. За истакнување е фактот дека авторот водел сметка за сите аспекти на постигнувањето на целта поставена при пријавувањето на овој труд.

Земајќи го сето ова предвид, на мислење сме дека овој материјал ги исполнува сите стандарди на „Практикум по предметот Европа во 20 век” и за таа цел му предлагаме на Научно-наставниот совет на Факултетот за образовни науки при УГД во Штип да ја усвои рецензијата и да го одобри издавањето на овој практикум во е-библиотеката на УГД како електронска верзија на рецензирана скрипта предвидена во програмата на прв циклус студии на групата Историја на Факултетот за образовни науки при УГД - Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Д-р Ѓорѓи Малковски, редовен професор, с.р.
Д-р Михајло Миноски, редовен професор, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „ЕНТЕРИЕР И ЕКСТЕРИЕР“ ОД ПРОФ. Д-Р ВАСКА САНДЕВА И ПРОФ. Д-Р КАТЕРИНА ДЕСПОТ, ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИРОДНИ И ТЕХНИЧКИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 1702-53/5 од 18.2.2019 г. на редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за природни и технички науки, одржана на ден 13.2.2019 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Атанас Димитров Ковачев, Факултет за екологија и пејзажна архитектура при Шумарско-технички универзитет, Софија, Република Бугарија;
- проф. д-р Петар Намичев, Ликовна академија при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, Република Северна Македонија,

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „ЕНТЕРИЕР И ЕКСТЕРИЕР“ од проф. д-р Васка Сандева и проф. д-р Катерина Деспот, наменет за студентите на прв и на втор циклус студии на Факултетот за природни и технички науки на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за природни и технички науки на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Учебникот „Ентериер и екстериер“ од проф. д-р Васка Сандева и проф. д-р Катерина Деспот е јасно конципиран и пишуван според Наставниот план и програма за предметот Ентериер и екстериер, кој се изучува како задолжителен предмет на првиот циклус студии на Факултетот за природни и технички науки на студиската програма Пејзажна архитектура и Дизајн на ентериер и мебел на Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, во втора година, четврти семестар, како задолжителен предмет со неделен фонд на часови 2+2+1, и носи 6 кредити, вкупно 180 кредити.

Ракописот кој им е доставен на рецензентите претставува материјал преку кој студентите ќе можат да ги надополнат своите сознанија од потесната област на дизајнот, но и ќе може да се реализираат барањата на предметната програма и ЕКТС системот.

Податоци за обемот на ракописот: Материјалот што е предмет на обработка во овој учебник е изложен прегледно и концизно, претставен во текст од вкупно 292 страници, во кои се содржани и библиографски единици, периодични списанија. Начинот на кој е поставен ќе помогне во доближување и поедноставно претставување на материјата до студентите.

Трудот е пишуван во А4 формат со нормален проред, употребен е фонт Arial, големина на буквите 11. Обемот на трудот и неговата содржина ги задоволуваат критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Учебник со ист или сличен наслов што обработува иста содржина на Универзитетот „Гоце Делчев“, како и на останатите државни и приватни университети во Македонија, досега не е објавен и како целина и начин на обработка на материјата, ракописот е оригинално дело.

Краток опис на содржината: Учебникот содржи 292 страници групирани во 12 глави и тоа:

Глава еден. *Вовед во ентериериот и екстериериот дизајн.* Во оваа глава авторките дават краток вовед општо за дизајнот, краток опис за пејзажниот дизајн т.е. екстериерот,

краток опис за внатрешниот дизајн т.е. ентериер. Исто така е дефиниран и поимот дизајн и што претставува тој во екстериерот, а што во ентериерот. Дизајнот како фасцинантна професија што овозможува доживотно лично, естетско и интелектуално исполнување.

Глава два. *Професијата дизајнер*. Овде авторите даваат детален преглед на тоа што претставува професијата дизајнер во екстериерот и ентериерот. Каква е улогата на дизајнерот во современото живеење. Детално е објаснето какви критериуми треба да исполнува еден дизајнер.

Глава три. *Нај препознатливи дизајнери на 21 век*. Во оваа глава се даваат конкретни примери и целосен опис од 12. најпознати дизајнери на 21 век кои се среќаваат во ентериерниот и во екстериерниот дизајн. Кои елементи ги определуваат за најпознати дизајнери и е направена детална анализа на нивниот креативен процес со примери на реализирани проекти.

Глава четири. *Процес дизајн*. Авторките во оваа глава целосно ги покажуваат сите фази на проектирање во ентериерниот и во екстериерниот дизајн. Детално се објаснети четири фази во процесот на проектирање од првата линија до целосен проект.

Глава петта. *Стилови*. Во анализата на оваа глава е направен селектиран избор на стилови кои имаат различни специфики кои се појавуваат во последниот период и се многу употребувани. Прифатени се од критичноста на широката маса. Избрани се стилови кои прават обележје на последниве две децении. Направен е детален опис на стилските карактеристики, материјалите, боите, формите кои ги дефинираат стилот и нивната лесна препознатливост.

Глава шеста. *Планирање на просторот*. Овде е покажано влијанието на просторот врз отворените и затворените пространства. Концепцијата на просторот, илузија на просторот и реален простор, како се создаваат нови просторни концепти, како се прави волуменски просторното моделирање во екстериерот, детално е објаснето кои се бенефитите кои се добиваат со идеалното планирање на просторот.

Глава седма. *Влијанието на светлината и осветлувањето во ентериерот и екстериерот*. Во ова глава се однесува за осветлувањето во дизајнот со посебен осврт на екстериерното и екстериерното осветлување.

Влијанието на светлината. Овде е направен детален опис за влијанието на светлината на отворени и затворени простори, илуминати – извор на светлина со кое се објаснува двојна улога во ентериерот и екстериерот – функционална и декоративна. Покажана е светлината како единствен невидлив елемент.

Глава осма. *Бојата, елемент на индивидуалност*. Оваа глава се однесува на бојата односно дека таа игра суштинска улога во дизајнот на екстериер и ентериер, бидејќи може веднаш да се препознае и да им дава на луѓето сензуална визуелна перцепција. Таа е силен елемент на дизајн и може да се користи за да се привлече внимание и да помогне за човечкото око. Нејзиното силно психолошко влијание. Влијанието на бојата врз дизајнот со целосно внимание на делувањето на бојата во просторот за живеење и нејзиното влијание. Поради својата сила, бојата може да стане проблем кога се користи неправилно.

Глава девет. *Декоративен дизајн*. Објаснети се поимите уметност, декоративен дизајн, муралот како сликарска техника, муралот во ентериер и екстериер, дадено е детално претставување за мозаикот како техника, разработени се декоративните преградни ѕидови. Даден е осврт на други декоративни елементи во екстериерот како што се фонтани итн. Како визуелно се збогатува просторот кога е исполнет со декоративен дизајн.

Глава десет. *Еко-дизајн*. Авторките во оваа глава даваат опис на тоа што претставува еко-дизајнот термилошки, неговата поврзаност со материјалите во ентериерот и екстериерот и неговата поврзаност со циркуларната економија и одржливиот развој. Направена е анализа за влијанието на животната средина врз дизајнот и обратно.

Глава единаесет. *Двете страни на убавината*, опишани се личниот стил и епохата како двете страни на убавината во дизајнот. Како поминува мисловниот процес на дизајнерот, развојот на креативност и неговата филозофија за дизајнот.

Глава дванаесет. *Техники на презентација*, овде авторките ги прикажуваат најсовремените техники на презентација на едно завршено дело или проект. Во претставувањето на еден проект т.е. едно идејно (дизајн) решение независно дали станува

збор за ентериерен или екстериер дизајн, кои се начините на претставување на тоа дело, како може да биде прикажано на различни начини, преку скица, перспектива, рендер, mood board, CAD итн.

Концизно и експлицитното презентирање на проблематиките од оваа област даваат голема можност за користење на овој материјал не само од страна на студентите, туку и пошироко од страна на пошироката читателска публика која се чувствува блиска кон оваа проблематика, како и кон оние кои имаат потреба од соодветни дизајнерски предзнаења од областа на ентериерот и екстериерот.

Овој ракопис по содржина ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на претходно изнесеното, Рецензентската комисија констатира дека ракописот за учебникот „Ентериер и екстериер“ од авторките д-р Васка Сандева, вонреден професор на Ликовната академија при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип и д-р Катерина Деспот исто така вонреден професор на Ликовната академија при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип е напишан според предметната содржина за предметот за којшто е наменет и ќе им биде од особена корист на студентите при совладувањето на наставните содржини.

Предметната проблематика во учебникот е коректно обработена, избрани се соодветни методолошки пристапи базирани на современите достигнувања во полето на дизајнот и има нагласено едукативно значење.

Сметаме дека овој учебник ќе им овозможи на студентите да се стекнат со потребните знаења за оваа област, а ќе даде придонес и во научната и стручната јавност и затоа со големо задоволство препорачуваме да биде објавен.

Врз основа на гореизнесеното, Рецензентската комисија со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за природни и технички науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да го поддржи издавањето на учебникот „Екстериер и ентериер“ од авторките д-р Васка Сандева, вонреден професор на Ликовната академија при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип и д-р Катерина Деспот, вонреден професор на Ликовната академија при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

**Д-р Атанас Димитров Ковачев, редовен професор, с.р.
Д-р Петар Намичев, вонреден професор, с.р.**

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „ДИЗАЈН НА МЕБЕЛ” ОД ПРОФ. Д-Р КАТЕРИНА ДЕСПОТ И ПРОФ. Д-Р ВАСКА САНДЕВА, ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИРОДНИ И ТЕХНИЧКИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр.1702-75/14 од 22.3.2019 г., на редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за природни и технички науки, одржана на 19.3.2019 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. Ѓорги Груески, Факултет за дизајн и технологии на мебел и ентериер, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Република Северна Македонија;
- проф. д-р Петар Намичев, Ликовна академија при Универзитет „Гоце Делчев” - Штип, Република Северна Македонија,

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „ДИЗАЈН НА МЕБЕЛ” од проф. д-р Катерина Деспот и проф. д-р Васка Сандева, наменет за студентите на прв и на втор циклус студии на Факултет за природни и технички науки на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултет за природни и технички науки при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Учебникот „Дизајн на мебел” од проф. д-р Катерина Деспот и проф. д-р Васка Сандева е јасно конципиран и пишуван според Наставниот план и програма за предметот Дизајн на мебел, кој се изучува како избран предмет на првиот циклус студии кој се изучува на Факултетот за природни и технички науки на Институтот за архитектура и дизајн при Универзитет „Гоце Делчев” – Штип, во трета година, шести семестар, со неделен фонд на часови 2+1+1, и носи 4 кредити, вкупно 120 кредити.

Ракописот кој им е доставен на рецензентите претставува материјал преку кој студентите ќе можат да ги надополнат своите сознанија од потесната област на дизајнот на мебел, но и ќе може да се реализираат барањата на предметната програма и ЕКТС системот.

Податоци за обемот на ракописот: Материјалот што е предмет на обработка во овој учебник е изложен прегледно и концизно, претставен во текст од вкупно 254 страници, во кои се содржани и библиографски единици, периодични списанија. Начинот на кој е поставена истата ќе помогне во доближување и поедноставно претставување на материјалот до студентите. Трудот е пишуван во А4 формат, со нормален проред, употребен е фонт Arial, големина на буквите 11. Обемот на трудот и неговата содржина ги задоволуваат критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” – Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Ракописот е креиран врз основа на потребата од создавање на учебно помагало кое од теоретски и практичен аспект ќе им овозможи на студентите стекнување на познавања за оваа област.

Краток опис на содржината: Учебникот содржи 254 страници и е напишан на оригинален начин, со јасен и разбирлив јазик. Ракописот методолошки е структуриран во 12 посебни делови, односно глави. Секоја глава е посебна целина и се занимава со една посебна тема од дизајнот на мебел, а сите заедно формираат комплетна структура која во голема мерка ги опфаќа основните области на дизајнот на мебел.

Прва глава под наслов - *Прва дизајнерска мисла*. Во оваа глава авторките даваат краток вовед општо за дизајнот, опис за основната функција во дизајн, што го определува дизајнот, видувањата и прогнозите за нов дизајн. Исто така е дефиниран и самиот поим дизајн за современо видување. Новите информации се упатени преку пораките на дизајнот, дека треба да има јасен и прецизен концепт.

Втора глава под наслов - *Историја на мебел*. Овде авторките даваат детален преглед на мебелот во 20 век и неговата основна и доминантна функција, националната култура, обичаите, традициите и од просторот каде што е поставен со својата форма го определува времето. Секој историски период има свои сопствени форми со кои се диктира одреден идеал за човекот изразен во одреден степен низ облиците на ентериерот и низ претставувањата на мебелот. Објаснети се движења кои се појавуваат и стилски карактеристики како и белегот што го остава мебелот во изминатите години до денес.

Трета глава - *Поделба и класификација на мебелот*. Во оваа глава е направена целосната поделба и класификација на мебелот за станбени и јавни објекти. Направена е поделба на мебелот според намената, поделба на мебелот

според конструкцијата, поделба на мебелот според технологијата на изработка, поделба на мебелот според материјалот, поделба на мебелот според начинот на композирање, поделба на мебелот според начинот на композициски структури и поделба на мебелот според начинот на монтажа.

Четврта глава - *Елементи и принципи кои го сочинуваат дизајнот на мебел*. Во оваа глава е објаснето влијанието на елементите и принципите и нивната меѓусебна врска во создавањето на композицијата во внатрешниот дизајн и дизајнот на мебел.

Петта глава - *Формата и бојата како посредник помеѓу дизајнерот и реалноста на корисникот*. Оваа глава се однесува на формата како основа за создавање на мебел и различните видувања на формата за креативност. Потоа е направена анализа на боите и нивно комбинирање, какво влијание имаат врз мебелот и каква е заедничката врска помеѓу формата и бојата во дизајнот на мебелот.

Шеста глава - *Композиција во дизајнот на мебел*. Оваа глава се однесува на композицијата, појдовната точка во креативниот израз за дизајнирање на мебел. Дадено е објаснување за клучните елементи во создавањето на композицијата во дизајнот на мебел.

Седма глава - *Комбинаторика*. Овде е опишана детално комбинаториката и нејзината примена во дизајнот на корпусниот мебел. Комбинаториката е методот на комбинаториката за обликување во дизајнот, базиран на примена на закони од различни варијации на просторни конструктивни, функционални и графички структури на објектот, како и на начините на дизајнирање на дизајнерски објекти од внесените елементи.

Осма глава - *Мултифункционален мебел*. Во оваа глава е образложена функционалноста на ентериерот, односно станбени простори со мала квадратура и примената на мултифункционалниот мебел. Функционалност во ентериерот, видови на мултифункционален мебел, трансформирачки мебел и комбиниран мебел.

Деветта глава - *Изборот на материјалите и нивното влијание во дизајнот на мебел*. Опишани се материјалите кои имаат примена во дизајнот на мебел, нивните карактеристики, односно нивните предности и недостатоци во дизајнот на мебел и какви визуелни ефекти се добиваат се различните материјали.

Десетта глава - *Универзален дизајн*. Овде авторите ги прикажуваат потребните мерки за дизајнирање на мебел за луѓе со специјални потреби. Историски развој на инвалидски колички и анализа за специфична целна група. Објаснети се предности и слабости на универзалниот дизајн и универзалниот дизајн кај мебелот со целосен приказ на ергономските мерки.

Единаесетта глава - *Уметноста во дизајнот на мебел*. Овде се дадени различни креативни примери и какво влијание има уметноста врз мебелот, односно влијанието на ликовниот израз. Оваа глава ги анализира и ги категоризира уметностите на малиот дефиниран простор со точно одредена функција и време, кое ги карактеризира различните влијанија и прави обележја на креативни умови кои оставаат траг на некој дел од уметноста.

Дванаесетта глава - *Современ пристап во дизајнот на мебел*. Во оваа глава авторките имаат направено анализа за тоа што претставува современиот мебел, фактори кои влијаат

врз современиот мебел, неговата употребливост, ергономска приспособливост, успешен развој на производот, производство и неговата продажба.

Рецензентите при ревизијата на ракописот можеа да констатираат извонредна систематичност во презентирањето на содржините на ракописот.

Авторките покажуваат големо стручно познавање на третираната проблематика, комбинирање на темите и создавање на една суштинска целина која создава простор, не само за запознавање со проблематиката од страна на студентите, туку и за понатамошни анализи, размислувања и пролабочување на знаењето од областите на дизајнот на мебел.

Концизното и експлицитното презентирање на проблематиките од оваа област даваат голема можност за користење на овој материјал не само од страна на студентите, туку и пошироко од страна на пошироката читателска публика која се чувствува блиска кон оваа проблематика, како и кон оние кои имаат потреба од соодветни дизајнерски предзнаења од областа на дизајнот на мебел.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на претходно изнесеното, Рецензентската комисија констатира дека ракописот за учебникот „Дизајн на мебел“ од авторките д-р Катерина Деспот, вонреден професор на Ликовната академија при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип и д-р Васка Сандева, исто така вонреден професор на Ликовната академија при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип е напишан според предметната содржина за предметот за којшто е наменет и ќе им биде од особена корист на студентите при совладувањето на наставните содржини.

Предметната проблематика во учебникот е коректно обработена, избрани се соодветни методолошки пристапи базирани на современите достигнувања во полето на дизајнот и има нагласено едукативно значење.

Сметаме дека овој учебник ќе им овозможи на студентите да се стекнат со потребните знаења за оваа област, а ќе даде придонес и во научната и стручната јавност и затоа со големо задоволство препорачуваме да биде објавен.

Врз основа на гореизнесеното, Рецензентската комисија со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за природни и технички науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да го поддржи издавањето на учебникот „Дизајн на мебел“ од авторките д-р Катерина Деспот, вонреден професор на Ликовната академија при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип и д-р Васка Сандева, вонреден професор на Ликовната академија при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Д-р Ѓорги Груески, редовен професор, с.р.

Д-р Петар Намичев, вонреден професор, с.р.

ПРЕГЛЕД

**на наслови на теми за изработка на магистерски и специјалистички трудови
одобрени од наставно-научниот совет на единицата**

Факултет за туризам и бизнис логистика				
1	Логистичка стратегија за решавање на сообраќајните проблеми во градовите – урбана (CITY) логистика	2102-353/38 од 20.9.2018 г.	Проф. д-р Мичо Апостолов	Елена Делова
2	Планирање на туристичкиот развој на винскиот пат во Северна Македонија	2102-136/4 од 9.4.2019 г.	Проф. д-р Билјана Петреска	Бисера Бозаревска